

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 240 K
mesečno 20
za zased. ozemlje 360
za tnozestvo . . . 600
Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 14/5
Telefon št. 75
Upravištvo:
Sodna ulica št. 8
Telefon št. 95
Račun kr. poš. šek. urada
šte. 11.842.

Današnja številka obsega 8 strani
in stane 2 kron.

Ljubljana, 23. junija.

Pašićeva vlada stoji pred dalekosežnimi odločitvami, ki lahko dovejejo do važnih histvenih izprememb v njeni sestavi. Muslimani so s pretiravnjem svoje licitane politike naleteli na splošen odpor v vladi, v konstituenti in celi javnosti. Ker se jim zdi, da je vlada nujno navezana na nje, izražajo situacijo brezobzirno in stavi-jo vedno nove zahteve.

Bosanski muslimani, oziroma agovski in begovska kasta, ki jih danes še vedno izključno reprezentira, so bili že od nekdaj izraziti oportunisti. Edino načelo njihove politike je, da obranijo za vsako ceno svoje politične, gospodarske in socialne privilegije. Zato so bili od nekdaj na strani vladajočih. Bili so prvi, ki so se svojčas sprijaznili z avstrijsko okupacijo Bosne in Hercegovine. Iz zakletih sovragov so postali v najkrajšem času verni in zvesti zavazniki Dunaja, ki je tudi v polni meri upošteval in honoriral njihovo podporo.

Vsa dunajska politika je bila usmerjena za tem, da obrani muslimanskim konservativnim gornjim slojem njihovo gospostvo. Pustila je mirno, da so fanatizirali ljudstvo do skrajnosti z muslimanskim klerikalizmom, pomagala jim pri poskusu ustvariti poseben muslimanski narod. In skrbno je čuvala, da ne bi mogli kje zavladati nad muslimani katoliški Hrvatje ali celo pravoslavni Srbi.

Ti vidiki so bili merodajni tudi pri upravnih organizacijah Bosne in Hercegovine. Srezi, zlasti pa vsi okrogli so sestavljeni tako, da nimajo v nobenem niti Hrvatje, niti Srbi absolutne večine, muslimani pa povsod vsaj eno tretjino. In pri vseh važnejših navedbah in odločbah so zahtevali od Avstrije oktroirani zakoni, da morajo biti sprejeti z dvotretjinsko večino. Na enak način so si pustili zaklavulirati in zavarovati muslimani svojo pozicijo tudi v bosanskem saboru.

Naša nova ustava ne priznava ne plemenskih in verskih interesov, še manj pa seveda interese posameznih privilegiranih socialnih skupin. Zato se muslimanska gospoda boji, da izgubi časoma svoje predprave, pa je umevno, da se skuša čim bolj zavarovati.

Od tod zahteve muslimanskega kluba v konstituenti glede vprašanja upravne razdelitve naše države. Muslimani se boje, da bi mogla dobiti katera od nemuslimanskih skupin premoč v okraju ali oblasti, ako se določijo njih področja res le z gospodarskih in geografskih vidikov. Zato zahtevajo, da ostanejo današnje meje okrajev in okrogov nespremenjene in da se okrogli kratkimi potomi proglasijo za oblasti, čeprav so iz goraj omenjenih razlogov sestavljeni čisto zelo nerodno in nepraktično. Da se zavarujejo za vedno, zahtevajo, da se dovoljujejo eventualne spremembe v bodoče le s soglasjem dveh tretjin, tako da bi bila vsaka preureditev oblastnih ali okrajnih mej brez odobritve vsaj enega dela muslimanov nemogoče.

Te zahteve nasprotujejo načelom ustavnega načrta, zato je umevno, da se jim večinske stranke protivijo do skrajnosti. Predlog, ki ga je vlada danes izročila muslimanskemu klubu gre do skrajnih mej popustljivosti. Ako muslimani tega ultimata ne sprejmejo, bo vlada prisiljena, črtati muslimane iz svoje kalkulacije in se orijentirati v drugo smer.

Ni dvoma, da bi izstop muslimanov zelo olajšal sporazum z zemljoradniki, ki so tudi že danes izjavili, da bi bili pripravljeni stopiti pod gotovimi pogoji v vlado.

Seveda pa se zavedajo tega tudi muslimani sami; zavedajo se tudi, da bi taka preorientacija uničila vse njihove gospodarske pridobitve in zlasti povzročila še radikalnejšo izvedbo agrarne reforme.

Zato je mnogo verjetnosti, da bo muslimanski klub na svoji jutrišnji seji sprejel vladni ultimat.

AVSTRILSKI IN MADŽARSKI ZASTOPNIKI NA KONFERENCI V PORTOPOSE.

Dunaj, 25. junija. (Izv.) Avstrijska vlada odpošlje na konferenco v Portoroše številno delegacijo pod vodstvom trgovskega ministra dr. Angererja in prometnega ministra dr. Rodlerja. Madžarsko vlado pa bo zastopal v Portoroše bivši minister dr. Gratz.

Spremembe v vladi?

ULTIMAT MUSLIMANOV. — DR. RYBAR SE POSVETUJE S SOCIJALISTI IN ZEMLJORADNIKI. — ZEMLJORADNIKI SO PRIPRAVLJENI VSTOPITI V VLADO. — NJIHOVI POGOJI. — MOŽNOST VLADNE DEMISIJE.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Za danes popoldne ob 4. uri je bila sklicana seja ministrskega sveta, da razpravlja o krizi, ki je nastala vsled stališča Muslimanov glede upravne razdelitve Bosne. Po dvehurni razpravi se je sestavil tozadevni predlog večinskih strank, ki sta ga vzela muslimanska ministra na znanje, da ga sporočita svojemu klubu in da naznanita do jutri eventualno končno soglasje Muslimanov z njim.

Vladni predlog se glasi: Zakon o upravnih razdelbi zemlje bo delil Bosno in Hercegovino v oblasti s spajanjem in razgraničenjem sedanjih okrožij in srezov. Dokler se to po zakonu ne uredi, veljajo v Bosni in Hercegovini okrožja kot oblasti. Občine in srezje se morejo spojiti v mejah oblasti, ako to sklenejo njihova samoupravna zastopstva z dvotretjinsko večino glasov in ako to odobri narodna skupščina.

Ta predlog ima značaj ultimata. Ako se pogajanja v tem oziru ugodno završe, bo jutri popoldne seja ministrskega sveta. Računa se, da bodo Muslimani popustili.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Danes popoldne je predsednik ustavotvorne skupščine dr. Ribar razpravljal z opozicijskimi strankami, da more v slučaju krize poročati regentu o mišljenju strank. Muslimani iz južne Srbije so izjavili, da sporoče svojo končno odločitev jutri popoldne. Imenovan zemljoradniški klub je izjavil Avramović, da bo ta klub glasoval kompaktno, bodisi za ustavo, bodisi proti njej. S tem faktom naj vlada računa.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Zemljoradniki so pripravljene stopiti v vlado in glasovati za ustavo, ako se sprejmejo sledeče zahteve:

- 1.) ukine se begluška naredba;
- 2.) vse naredbe brez izjeme se morajo predložiti zakonodajnemu odboru v revizijo;
- 3.) v členu 95. se črta maksimum števila prebivalstva.

Seja konstituante

Beograd, 25. junija. (Izv.) Današnja seja konstituante se je pričela ob 10.30 popoldne. Nadaljevala se je specialna razprava o osmem poglavju ustave.

Prvi govori radikalec Aleksa Žujović proti ustanovi državnih podtajnikov. Po njegovem mnenju bi se s to ustanovo delo ministrstev ne izboljšalo in tudi ne pospešilo, ampak samo kompliciralo. Vrh tega bi bil s tem tudi državni budžet znatno obremenjen. Kritizira dalje člen 94. o členu 95. pa izjavlja, da je nepotrebno in nekoristno, omejevati velikost oblasti s številom, kajti oblasti se morejo sestavljati po geografskem položaju. Muslimanske zahteve, da naj bi Bosna in Hercegovina ohranila zgodovinske meje, odločno odklanja. Demokrat Pavle Angelić kritizira člen 92., češ, da niso navedeni pogoji, pod katerimi je mogoče spraviti ministre pred sodišče. Sodišče za ministre naj se sestavi iz kasacijskih sodnikov in državnih svetnikov. Nato obširno razpravlja o členih 95. in 96. in o členih 106. in 108., ki govorita o uradnihih. Zahteva, naj se uradnihi nastavlja le z državnimi izpiti; uvede naj se njihova stalnost, dober materijelni položaj, zmanjšanje delavnega časa in stroga kontrola. Glasoval bo za ustavo.

Zemljoradniški disident Milan Miloradović ostro kritizira politiko zemljoradnikov, češ, da je njihov ustavni načrt sestavilo kar par gospodov. Izjavlja, da bodo vsi zemljoradniški poslanci, ki bi glasovali proti ustavi, izdajice naroda.

Po govoricah Miodraga Milutinovića in Lazara Grujića je bila seja ob pol 13. uri zaključena in sklicana prihodnja za ponedeljek dopoldne.

UREDBA O ODVETNIŠKIH IZPITIH.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Jutri bo podpisana nova naredba justičnega ministra glede odvetniških izpitov za pravnike, ki so dovršili študije v dobi od 1914.—1922.

Socijalisti so predsedniku skupščine Ribaru razložili svoj težavni položaj v strankarskem oziru. Oni so vedno pripravljene pomagati državi v skrajni sili, vendar njihove socialne zahteve onemogočajo, da bi glasovali za ustavo v današnji obliki.

Muslimani so zaradi ponudbe zemljoradnikov v jako neprijetnem položaju, ker uvidevajo, da njihov eventualni izstop iz vlade ne bi zrušil ustave. Ponudba zemljoradnikov je zlasti demokratski stranki dobrodošla, ker so demokrati s težkim srcem pristali na sporazum z Muslimani. Zemljoradniki izjavljajo privatno, da ne bi vztrajali na svoji zahtevi glede § 95. in odprave maksima števila prebivalstva oblasti, tako da te zahteve v resnem slučaju ne bodo nasprotovale sporazumu. Vsled tega se situacija presoja jako optimistično.

Muslimani so imeli nocoj sejo, na kateri se je razpravljalo o vladinem ultimatu. Razpokošenje je bilo zelo resno. Sklepanje je odloženo na jutri zjutraj. Muslimanski klub je razdeljen na dva tabora. Minister Karamehdović in poslanec Kurbegović odkrito izjavljata, da bosta v vsakem slučaju glasovala za ustavo.

Muslimani iz južne Srbije so zvečer dobili instrukcije od «Cerkvenega Zbora Zemlje», ki zboruje zadnje mesece permanentno v Skoplju, da naj glasujejo za ustavo tudi če bi v agrarnem vprašanju ničesar ne dosegli, naj pa zahtevajo tudi kulturne ugodnosti, v prvi vrsti gospodarsko višjo šolo v Skoplju.

V slučaju, da bi Muslimani odklonili ultimat, bo jutri popoldne vlada podala demisijo. Pričakuje se, da bo v tem slučaju še jutri regent poklical k sebi predsednika konstituantne na posvet. Predsednik mu bo predlagal, da iznova poveri Pašića s sestavo kabineta, ki bi se sestavil iz demokratov, radikalcev, samostojnih kmetov in zemljoradnikov.

Razburjenje v Italiji radi Baroša

Rim, 25. junija. (Izv.) Beograška uradna izjava, da se glede baroške luke ni podpisala nobena naredba in da se Jugoslavija sloho noče pogajati z Italijo preden se ne izvedejo določbe rapallovske pogodbe, je vzročila tukaj veliko razburjenje. «Idea Nazionale» trdi, da je dobro vedela, da bodo italijanski državniki na tak sramoten način prodali italijanske interese in da ve, da bi se sedaj Jugoslavija neirajši sama, brez Italije, pogajala z Reko. Jugoslavija sploh smatra, da je Italija v tem pogledu že odigrala svojo vlogo.

Razpust reške legije

Reka, 25. junija. (Izv.) Pri komisariju italijanske vlade na Reki Foschiniju so se oglašili zastopniki vseh nacionalističnih reških meščanskih strank in mu izjavili, da se je med strankami dosegel sporazum glede sestave skupne reške vlade. Vse stranke so z ozirom na interes mesta Reke pristale na zahtevo Zanella, da se razpusti reška legija. Komisar Foschini je vzel izjavo na znanje, odredil takoj razpust legije, ki se izvrši jutri. Glede sestave vlade je pa prosil odposlanca, da predlože svoje konkretne predloge, o katerih bo potem poročal v Rim.

ODPOSANSTVO SUŠAKA PRI PAŠIČU.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Odposlanec mesta Sušaka so bili včeraj pri Pašiču in mu izročili spomenico, v kateri zahtevajo, naj se čimprej izsili izpraznitev Sušaka s strani Italijanov. Odposlanstvo je posetilo tudi beograjsko trgovsko obrtniško zbornico in razpravljalo tamkaj o baroški lukli.

USPEHI KUMANDIJA V PARIZU.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Ministrski svet je sklenil izdati uradni komunikacije o uspehih finančnega ministra Kumandija v Parizu.

Nasilni odgon Črnogorcev iz Italije

V KRVI UDUŠENI UPORI V TABORIŠČIH. — «NADLEŽNI TUJCI!» INTERPELACIJA V LAŠKEM PARLAMENTU.

Rim, 25. junija. (Izv.) Kakor se je že javljalo, je italijanska vlada razpustila in razorožila takozvane črnogorske legije, ki so se poprej pod protektoratom italijanske vlade pripravljale za vpad v Jugoslavijo.

Ker so se pa v koncentracijskih taboriščih teh legionarjev zlasti v Gaeti pojavljali nemiri, je italijanska vlada sklenila, da izroči te legionarje kot nadležne tujce jugoslovanski oblasti. Ko so izvedeli Črnogorci za ta sklep italijanske vlade, so prosili, da naj jih Italija raje pošlje v Ameriko ali pa Rusijo, kar je pa italijanska vlada odklonila.

Iz Formije se poroča, da je del legije, ki je bil tam konfiniran, že ukranc pod močno vojaško stražo na neki italijanski parobrod, da odpluje v eno jugoslovanskih pristanišč, kjer

izroči črnogorske legionarje Jugoslaviji.

Ko se je zvedelo v taboriščih v Gaeti, Sulmoni, Paduli in Vittoriji za izročitev enega dela legionarjev, so se rnČogorci po imenovanih taboriščih uprli; upor so Italijani s silo zadušili in proglasili Črnogorce za vojne ujetnike, katere kot take izroče Jugoslaviji.

Rim, 25. junija. (Izv.) V današnji seji poslanske zbornice sta vložila poslanca Marizzi in Padulli sledečo interpelacijo na zunanjega ministra: Od ministra za zunanje zadeve prosimo odgovora v sledeči zadevi: minister naj neodložno razjasni za italijansko kulturo in civilizacijo nedostojni sklep vlade, da se izroče Srbiji zadnji ostanki hrabre vojske nesrečnega črnogorskega naroda.

Iz italijanske parlamentarne politike

AFERA LABRIOLA PORAVNANA. — PREKARNO STALIŠČE VLADE. — PRVA MIRNA SEJA. — GOVOR SOCIJALISTIČNEGA VODITELJA. — PROTEST NAŠIH POSLANCEV PROTI BOJKOTU. — FAŠISTI NEZADOVOLJNI Z ZELENO KNJIGO.

Rim, 25. junija. (Izv.) Pod predsedstvom predsednika vlade Giolittija se je danes vršila seja ministrskega sveta, v kateri se je najprej izravnal konflikt Giolittija z Labriolo, nakar je Labriola umaknil svojo ostavko. Ministrski predsednik Giolitti je izrazil željo, da naj parlament konča kar najhitreje debato o adresi. Takoj po adresni debati predložil finančni minister zbornici provizorični proračun, ki bo prišel takoj na dnevni red. Z ozirom na zahteve večine političnih skupin, je vlada sklenila, da bo v eni prihodnjih sej, mogoče že v ponedeljek, odgovarjal minister zunanjih zadev grof Sforza na razne interpelacije o italijanski zunanji politiki. Tudi glede upravne reforme se je govorilo v ministrskem svetu, toda do končne zaključka ni orišlo.

V političnih krogih se zatrjuje, da položaj sedanjega kabineta ni tako močan in gotov kot se splošno trdi v raznih vladnih komunikacijah. Mnoge politične skupine še niso končno precizirale svojega stališča, zlasti negotov je, kako stališče zavzame nacionalisti in fašisti.

Rim, 25. junija. (Izv.) V današnji seji poslanske zbornice je odgovarjal italijanski klerikalec iz Tridenta Gasperti na izvajanja nemških govornikov in zavračal njih trditve o nasilju in brezpravnosti Nemcev v Tridentinski Benečiji. Proslavljal je Cezarja Battistija, italijansko pravično vlado, hrabro vojsko in zmagovalce kraja.

Ob splošnem zanimanju je govoril

voditelj socialistov Turati, ki je zavrnil očitke fašistov in nacionalistov, da socialisti niso dobri Italijani; izjavil je: nad vsemi strankami in nad vsem nam je vedno Italija. V svojem nadaljnjem govoru je ugotovil, da je pri volitvah doživela vlada velik poraz in da bi zato, ako bi imela kolikaj časti, ne smela stopiti pred novi parlament. Volitve pa tudi niso bile pravi izraz narodne volje, ker so se vršile v znamenju nasilja in zločinov, o čemer govore brezštevilna pogorišča in razvaline. Kopčal je z izjavo, da bodo socialisti glasovali proti adresi.

Ko je govorilo še nekoliko govornikov o adresi in upravnih reformi, je predsednik zaključil sejo, ki je bila prva mirna seja po otvoritvi novega parlamenta.

Rim, 25. junija. (Izv.) Jugoslovanski in nemški poslanci v rimskem parlamentu, ki niso bili izvoljeni v noben parlamentarni odsek, so vložili predsedniku vlade izjavo, v kateri protestirajo proti netaktnemu in nestojalnemu postopanju večine v skupini neopredeljenih, ki niso hoteli glasovati za nemške in jugoslovanske poslance, da bi bili zastopani v kateremkoli parlamentarnem odseku.

Rim, 25. junija. (Izv.) Fašisti Mussolini, Giurati in Rottai zahtevajo od ministra za notranje zadeve pojasnila, kako je mogoče predložiti parlamentu tako pomanjkljivo zeleno knjigo, ki nima prav nobene zgodovinske vrednosti; manjkajo v nji mnogi in važni dokumenti.

Grčija je odklonila posredovanje zaveznikov

TURKI PRIPRAVLJENI ZA POGAJANJA.

Atene, 25. junija. (Izv.) Grški odgovor na noto rimske, pariške in londonske vlade odklanja posredovanje zaveznikov v grško-turškem sporu.

Odgovor se izroči jutri vsem zaveznikiškim zastopnikom v Atenah. Ministrski predsednik Gunario in zunanji minister Theotokis odpotujeta v

ponedeljek v Smirno, od koder bosla spremlja kralja na fronto.

Berlin, 25. junija. Kakor poroča «Lokalanzeiger» iz Aten, je grška vlada poslala sovjetski Rusiji noto, kjer izjavlja, da se grška vlada smatra, da je v vojnem stanju s sovjetsko Rusijo.

REVIZIJA UREDBE O REDU IN RADU.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se uredba o redu in radu predloži v revizijo klubom večinskih strank, ker je ta naredba v javnosti naletela na ostro kritiko.

ISTRSKO ODPOSANSTVO V BEOGRADU.

Beograd, 25. junija. (Izv.) V Beograd je prispela posebna deputacija iz Istre in prinesla vladi materijal o grozodejstvih, ki so jih izvršili laški banditi in fašisti za časa zadnjih volitev v Istri.

NOVI PREDSEDNIK KLUBA SKS.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Klub Samostojne Kmetске Stranke je izvolil poslanca Mermoljo za predsednika.

DR. TRUBIC V DVOMIH.

Beograd, 25. junija. (Izv.) Na vprašanje predsednika Ribara, ali bo glasoval za ustavo ali proti njej, mu je odgovoril dr. Trubić, da je to še v božjih rokah! Trubić je v stiski, kaj bi storil, ker ne bi rad izgubil simpatij Radićevcev, po drugi strani pa si ne želi zapreti vsake poti do političnega sodelovanja z vladnimi strankami.

Poslanec Piletić (Črnogorec) je izjavil, da bo glasoval za ustavo.

Slovenija in nova upravna razdelitev države

Kakor je videti, bo obveljalo kot maksimalna mera za velikost pokrajine 800.000 prebivalcev. Kako se sklada s to določbo velikost Slovenije? Slovenija obsega po mejah, kakor jih je končno podal Rapalski dogovor, samo 16.195 km² in šteje le 1.064.845 prebivalcev — računamo se vedno po rezultatih štetja iz leta 1910. Po velikosti je tedaj današnja Slovenija le za dobro polovico večja od bivše Kranjske (ki je obsegala 9954 km²), po številu prebivalstva pa je še enkrat močnejša kajti Kranjska je štela 1.1910. Je 526.000 ljudi.

Z ozirom na avstrijsko razdelitev obsega Slovenija od bivše Kranjske: 8720 km² s 468.171 ljudmi, od bivše Štajerske pa 6075 km² s 488.833 prebivalci. Po prebivalstvu je tedaj štajerski delež Slovenije večji od kranjskega, dasi slednji prekaša prvega po arealu. Od Koroske obsega Slovenija le 460 km² s 16.602 prebivalci, od Primorske sploh nič, pač pa Prekmurje v obsegu 943 km² z 91.240 ljudmi.

Prebivalstvo Slovenije presega tedaj za okroglo 250.000 gorenjo mejo bodočih pokrajin, iz česar je sklepati, da se misli razdeliti v dve upravni pokrajini, ki bi šteli vsaka po okroglo 530.000 prebivalcev, bi torej predstavljali po prebivalstvu skoro natančno del bivše Kranjske.

Geografsko, gospodarsko in prometno imamo v svobodni Sloveniji štiri manjše prirodne enote, okrog katerih se grupira ostala pokrajina. Te prirodne enote so: velika kotlina ob gorenji Savi, segajoča od Zirovnice do Zaloga, Iga in Vrhnike, prostrana kotlina Krško-Brežiška, ležeča ob dolenji Krki in onstran Save pri Brežicah, Celjska kotlina in naposled Mariborsko-Ptujška ravan. Okrog teh osnovnih enot kot jeder je osredotočeno sosedno ozemlje, sestoječe iz gričevja in nižjega hribovja ter van zarezanih dolin. Izrazito razvito imamo opisano stanje v Ljubljanski, Celjski in Mariborski kotlini, katerih glavni kraji so hkrati središče krajine. Zato so postala me-

sta Ljubljana, Celje in Maribor tudi lokalna križišča in izhodišča železnice. Posebna lega je povzročila, da v Krško-Brežiški kotlini značaj geografske enote ne pride v prometnem in gospodarskem oziru do veljave, marveč je ta kotlina razcepljena v okrožje Novomeško, predel Krškega in Brežiški del; današnje železniške zveze to razcepljenost še večajo. Na drugi strani tudi meja med območjem Celjske in Ljubljanske kotline v prirodnem oziru ni tako izrazita kakor n. pr. med Celjsko in Mariborsko, kjer tvori Vitanjsko-Konjiško pogorje v vsakem oziru prehod iz mariborske sfere v celjsko. Zato smo imeli n. pr. premogovno ozemlje neprirodno razdeljeno v kranjski in štajerski del in savska dolina od Zidanega mosta navzdol bi morala predstavljati skupnost, ne pa politično ločnico.

Iz vsega tega sledi, da bi bilo treba v slučaju delitve Slovenije v dve pokrajini priključiti Brežiško okrajno glavarstvo (sodni okraj Brežice, Kozje in Sevnica) k Ljubljanski skupini in ravnokotno tudi iz Celjske glavarstva vzeti sodni okraj Laško ali vsaj njega južnozpadni del s Trbovljami-Hrastnikom in Zidanim mostom ter ga priključiti Ljubljani. Tako bi Mariborska pokrajina obsegala območje Celjske in Mariborske prirodne enote s Prekmurjem, Ljubljanska pa območje Ljubljanske in Krško-Brežiške zemljepisne enote. V številnih bi imela Ljubljanska pokrajina v tem slučaju 549.144 ljudi, a Mariborska 515.702.

V načelno razpravljanje koristi ali škoda take delitve Slovenije se danes ne spuščamo; povdarimo le, da mora uvideti vsak trezen opazovalec, da bo Maribor hitreje sloveniziran kot središče pokrajine kakor sicer in drugje, da bo to mesto ostalo trgovsko in gospodarsko središče, tudi ako upravno središče ostane v Ljubljani, kakor je danes. Za današnjo svobodno Slovenijo ležita obe mesti v enaki meri — periferično.

Intervencija v Atenah

V diplomatskih zaveznikih krogih, se drže v največji tajnosti vsebina in smernice diplomatske predstave, ki so izvršili zavezniki v Atenah.

Govori se, da je nota sestavljena v tem smislu, da predložijo Grkom stvarni položaj v Mali Aziji, ki je za Grke skrajno neugoden še v sedanosti, naravnost porazen pa v najbližji bodočnosti. Izključeno je, da bi mogla Grčija rešiti vzhodno vprašanje s svojim orožjem, ker nikdar ne bo mogla izvojevati končne in odločilne zmage nad turškim nacionalizmom, ker bi se borba s Kemalisti vedno in vedno zavlačevala in bi Grkom v najkrajšem času zmanjkalo vseh potrebnih sredstev. Zato bi bilo dobro, da se Grška sporazume z zavezniki o načinu, kako bi se moglo izvršiti posredovanje v Angori. Ako se Grška sporazume z zavezniki, se bo našla gotovo tudi platforma, na podlagi katere bo mogoče začeti pogajanja s Turki.

Grška do danes še ni uradno odgovorila na zavezniško predstavko, kakor se zatrjuje, čaka vlada na vrnitev predsednika vlade Gunarisa iz Smirne. V kolikor je razpoloženje v Atenah neprijetno, v toliko je med zmernejšimi turškimi krogi dostopnejše. Vest o angleško-francoskem sporazumu, kakor tudi predaja zavezniške note v Atenah je naredila na nacionalistične kroge v Angori jako dober utis.

Tudi poročila iz Angore pričajo, da je tam razpoloženje za že predloženi turški minimum neizpremenljivo in da je nacionalistični komite sklenil vztrajati na vseh zahtevah. Med te zahteve spada tudi vprašanje evakuacije Tracije, katere izročitve zahtevajo Turki neposredno za regulacijo anatolskega vprašanja.

Imenovanje anglešk. generala Hargitona za komandanta vseh zaveznikih vojskih posadk na Vzhodu je prva in najvidnejša posledica angleško-francoskega sporazuma. Z druge strani se pa poroča, da grški politični krogi nečisto slišati ničesar o kakem posredovanju, ampak da se Grki pripravljajo z veliko naglico in nervoznostjo za novo ofenzivo. Vendar pa nevtralni glasovi trdijo, da je grška vojska popolnoma demoralizirana in da se vrše dan na dan manifestacije in demonstracije za demobilizacijo in vrnitev v domovino!

Splošno javno mnenje v angleških odločilnih krogih je odločno protigrško, listi prinašajo občirna poročila o nekvalificiranem obnašanju grške vojske v Anatoliji. Vsa ta poročila izražajo angleška javnost z jasno tendenco, da prisili angleško vlado k najradikalnejši in najhitrejši rešitvi vzhodnega vprašanja.

Da je ta glas isto kot želja in volja angleške vlade, ni menda treba posebej povdarjati.

Problem obnove Avstrije in naša država

Generalno zastavno pravo, južna železnica, sekvestri in reparacije.

Po členu 197. senžermenske mirovne pogodbe, sklenjene med aliranimi državami in Avstrijo, leži na celotni posesti in vseh pomožnih virih Avstrije generalno zastavno pravo. Celotna posest in viri, kakor davki, monopoli ter ostali državni dohodki, jamčijo za poravnano reparacijskih dolgov, obveznosti, ki izvirajo iz škod, povzročenih v svetovni vojni. To generalno zastavno pravo osigura terjatve naše in drugih držav napram avstrijski republiki. V zadnjem času pa postaja to zavarovanje dokaj iluzorično. Prisiljeni po avstrijski pasivni rezistenci in državnih poslih, finančni zaveženosti in glasovanju za pripojitev k Nemčiji, so zastopniki zapadnih držav v finančni sekciji zveze narodov sklenili, da dajo Avstriji kredite na razpolago pod sledečimi pogoji:

Za zavarovanje predumov se zastavijo dohodki iz carine, iz državnih monopolov, tobacne režije in gozdov. Obenem se konstituirajo hipoteka na vse nepremične dobrine. Poleg teh pogojev, ki imajo za našo državo lahko dalekosežne posledice, so še drugi za nas manj važni kakor vpliv na vlado, vodstvo pri novi državni banki itd.

Avstrijski stroj za tiskanje bankovcev se skoro ne da na kak drug način ustaviti, kakor z dajanjem kreditov iz inozemstva. Prepoved tiskanja nepokritih bankovcev bi pa pomenila za Avstrijo takojšen gospodarski polom z nedoglednimi posledicami. Za svojo pomoč zahteva zapadni kapital generalno zastavno pravo, kar pa zopet Italija, Jugoslavija in Rumunija ne bodo mogle dopustiti, ker bi bila s tem uničena varnost njihovih terjatev napram Avstriji. Jasno je torej, da je Avstrija vodila svojo politiko v tako smer, da spravi v kolizijo interese zapadnega kapitala in interese Italije, Jugoslavije ter Rumunije. Zapadne države morajo (in hočejo) prisiljevati Avstrijo na pomoč, da se ne izvrši fužija Avstrije in Nemčije; Italija, mi in Rumunija pa smo utrpeli toliko vojne poškodbe, da moramo v vsakem slučaju vzdržati svoje terjatve napram Avstriji. Ena kakor druga stranka pa ne more od Avstrije zahtevati drugega varstva za svoj kredit, oziroma za svoje terjatve kakor generalno zastavno pravo na posest in pomožne vire, ker česa drugega Avstrija več nima. Križanje interesov je torej vsakomur jasno. Dogodki se razvijajo v našo škodo z neobičajno naglico, zato naj pazijo poklicani faktorji, da ne bomo ponovno izigrani. Naše terjatve napram premaganim državam so sledeče: Od vsote, ki jo mora plačati Nemčija, dobi naša država 5 odstotkov, od vsote, ki jo morajo plačati Avstrija, Madžarska in Bolgarija pa dobimo celo prvo in 15 odstotkov od druge polovice. Dali so nam torej precej dubiozne dolžnike, od katerih postane Avstrija v slučaju senženjske zastavne prava za nas neizterljiva.

V zvezi z generalnim zastavnim pravom stoji začasno rešeno vprašanje iz-

ne železnice. Kakor znanje se čisto hitrih južne železnice na tri velike skupine: na francoske, dunajske in ostale akcijonarje. Večji del obligacij (od 3 milijard starih frankov 2 in pol milijardi) se nahaja v francoskih rokah. Največji dolžnik južne železnice pa je italijanska vlada, ki je prevzela dele južne proge še v starem kraljestvu, ni pa še tega dolga amortizirala. Italijanska anuiteta je vključena v avstrijski železniški knjigi in jamči kot zastava upnikom prioritet južne železnice, torej po večini francoskim državljanom. Italija stremi že od srečnega izida vojne sem za tem, da se izogne plačanju anuitet južne železnice in ne bo priznala samo zaradi tega suspendiranja zgoraj omenjenega generalnega zastavne prava, ker se boji, da bi s tem moglo biti njeno nadaljnje ravnanje kakorkoli prejudicirano. Na italijanskih anuitetah leži zastavno pravo lastnikov prioritet, zato pa ima Italija, kakor druge države, generalno zastavno pravo nad državnimi viri Avstrije. Razumljivo nam je torej, zakaj se bo upirala suspendaciji tega prava v korist inozemskih kreditov za nabavo živil in sirovin Avstrije.

Na drugi strani pa skuša italijanska vlada doseči odpis svojih anuitetnih dolgov na račun reparacij torej v dobro vojnih dolgov Avstrije. Italija hoče del južne železnice na svojem ozemlju kot vojno odškodnino. Da tega ni mogla že doseči, so kriva različne težkoče. Najprej pravno ni mogoče deliti francoskih prioritet od avstrijskih. Senžermenska pogodba vsebuje nekoliko členov, ki nasprotujejo taki ločitvi. Dunajska vlada zopet se nahaja v brezupnem finančnem položaju in ni mislila na to, da bi Avstrija izplačala deleže lastnikov v dobro svojega reparacijskega konta. Zaradi navedenih težkoč vprašanje o odkupu južne železnice se ni definitivno rešeno. Na konferenci delegatov zainteresiranih držav in predstavnikov podjetja se je uvedel začasni režim, ki traja do leta 1922. Za ta čas pridejo proge pod kontrolo zainteresiranih držav.

Naša država se nahaja v vprašanju južne železnice in istem položaju kakor Italija. Suspendacija generalnega zastavne prava bi mogla oslabilo varstvo naših terjatev napram dunajski vladi in dunajskim lastnikom prioritet južne železnice. Slejkoprej moramo neomajno braniti to varstvo, naše postopanje se bo moralo zaradi tega ravnati soglasno z Italijo in teči paralelno z njenimi zahtevami. Del južne železnice na našem ozemlju mora postati naša državna last. Odkup za okoli 40 let (koncesija poide družbi leta 1961 in takrat postane južna železnica brez odškodnine državna last) pa mora biti poravnana vsaj povečini s pomočjo reparacijskih terjatev napram Avstriji.

V organizirani zvezi z ravnokar obravnavanimi reparacijami stoji državni sekvestri naša država še ni dvignila cele vrste državnih nadzorstev in drži avstrijska predvojna premoženja pod zaporo. Pogajanja za osvoboditev imovine tujih državljanov od državnih nadzorstev, so se kakor znanu razbila, ker je Avstrija pri presoji vrednosti hotela vzeti za bazo avstrijsko krono medtem ko so naši delegati vstrajali neomajno na bazi jugoslovanske denarne jedinice.

Ce se ne bodo dala sporazumno s avstrijsko vlado osvoboditi naša premoženja v Avstriji, ki stoji pod zaporo, bo treba v skrajnem slučaju rabin represalije. Suspendacija generalnega zastavne prava pa bi mogla tudi v tem slučaju vsaj posredno neugodno vplivati na našo situacijo. Zato upamo, da bo vlada vstrajala neomajno na dosedanjem stališču in dosledno odklanjala suspendacijo zastave.

Iz višjega šolskega sveta

(Seja dne 24. junija 1921.)

UPOKOJITEV UČITELJSTVA.

Prošnje za stalno upokožitev nadučitelja Franca Zopfa in učiteljice Marije Zopfove v Pristavi, Ivana Paulška, nadučitelja v Račah, Marije Skalovnikove, učiteljice v Stari vasi in Dragotina Benedika, nadučitelja na Brezovici, se sklene predložiti s priporočilom ministrstvu prosvete. Obenem se jim izreče pohvala za dolgoletno in zaslužno delovanje.

V začasno upokožitev za dobo enega leta se predlože: Marija Tomčeva, učiteljica v Kranju in Ana Kravanja-Turšičeva, učiteljica v Limbušu.

Sklene se priporočiti v reaktiviranje nekega, začasno upokoženega vadniškega učitelja, zavrne se pa reaktiviranje neke učiteljice.

RAZŠIRJENJE LJUDSKIH SOL.

Dvorazrednica v Stoparčah se razširi v trirazrednico; Sestrazredni ljudski Soli z eno vzporednico v Laškem se dovoli še ena vzporednica ter se na to mesto priključijo učiteljica Eleonora Korošec iz Rimskih toplic. Istočasno se sklene povprašati lokalne faktorje, kakšno je njih stališče glede eventualne ustanovitve meščanske šole v Laškem, ki bi jo potrebovali zlasti delavski krogi, katerim tako ne bi bilo treba pošiljati otrok v prenapolnjene celjske meščanske šole.

V Spodnji Slinivci, okraj Ljubljana, se namesto eksperimentne ustanove enorazrednica in se mesto razpiše s stalno namestitve.

USTANOVITEV NOVIH MEŠČANSKIH SOL.

Več članov višjega šolskega sveta je povdarjalo potrebo po ustanovitvi me-

ščanskih sol v delavskih centrih Litija, Zagorja, Hrastrnik in Trbovlje. Referent je povdarjal, da se bodo v bodoče ustanovile meščanske šole le v krajih, od koder bodo lahko lokalni faktorji do pričetka vsakega novega šolskega leta poslali svoje predloge in potrebne izjave, da bo za drugo šolsko leto mogoče, potrebnosti teh sol sprejeti v državni proračun.

SISTEMIZIRANJE STALNIH UČNIH MEST.

Na slovenski ljudski Soli v Kočevju se sistemizira stalno učno mesto za kateheta, ki bo moral poučevati tudi na privatni slovenski meščanski in do polnega števila obveznih tedenskih ur tudi na nemški ljudski Soli v Kočevju.

V Prevaljah in Dravogradu se sistemizira po eno stalno učno mesto za učiteljico ženskih ročnih del. Predsedstvo višjega šolskega sveta se pooblasti, da ti učni mesti razpiše, ako bo dovolj kritja v proračunu za leto 1921/22.

Sklene se nadalje, da se že dovoljene razširitve trirazrednice v petrazrednico v Predvorcu pri Kranju ne ukine, vendar se do nadaljnjega ukrepa počaka z otvoritvijo petega šolskega razreda in razpisom petega učnega mesta.

PROTISOKOLSKO HUJSKANJE V SOLI.

Ravnatelj Jelenc opozarja, kako se bolj in bolj množijo slučajji, da se po solah hujskajo proti telovadnemu društvu «Sokol». Da se napravi koncu temu sistematičnemu sejanju sovraštva med nedolžno mladino, ki ga razni sfanatizirani kaplani po vzgledu ljubljanske vadniške učiteljice Stupice do sedaj tako radi nevirano vrše, je višji šolski svet sklenil disciplinarno kaznovati vsakega, ki bi v Soli hujskal proti Sokolstvu, a ravnokotno tudi proti Orlu, ali vršil agitacijo za eno teh društev.

V načelu se sklene na predlog g. ravnatelja Jelenc, da se revidirajo na zahtevo interesirancev vsa učiteljska imenovanja iz Sušteršič-Lampetove ere, s katerimi se je zgolj iz političnih razlogov storila krivica neklerikalnim učiteljem. Ravno tako se sprejme predlog istega predlagatelja, da se bo v bodoče brez-

obzirno z vsemi disciplinarnimi ukrepi postopalo proti učiteljskim močem, ki hujskajo proti narodu ali državi ali ki sicer nimajo moralne kvalifikacije za mesta, katera zavzemajo.

Ljubljanski veliki semenj

Podaljšani rok za prijave razstavnikov poteče dne 25. junija. Potem se začne z delitvijo prostorov, pri čemer se bo Sejnjski urad kolikor mogoče oziral na želje posameznikov.

Razstavnišče je že planirano in se gradi betonski temelj za stavbo. Posloppje Sejnjskega urada, kakor tudi stavba, kjer bo za časa velikega semnja nastanjen brzojav, telefon in pošta, bo zidana in bo kmalu dograjeno. Ravnotako tudi hitro napreduje delo vrhnih stavb, ki se grade drugod, pa se kasneje prenese na razstavnišče in tam sestavijo. Stranke, ki postavijo lastne paviljone, se pozivljajo, da takoj prične z delom čim jim gradbena eksekutiva (arhitekt Costapieraria) odobri načrte. V interesu tudi vseh drugih strank, ki so priglasile svojo udeležbo, je, da takoj začne s pripravami, da bodo pravočasno gotovi. Zelo neugoden utis bi napravilo, ako bi stranke dovažale svoje vzorce na razstavnišče, ko se je veliki semenj že pričel; poleg tega bi dovažanje in prevajanje blaga oviralo posetnike sejmšišča.

Razstavniki se ponovno opozarjajo, da Sejnjski urad napravlja za stranke napisne table samo z navedbo imena in sedeža izložnika in tekočo številko. Ako si stranka želi napisne table s popolnim naslovom in označbo proizvoznov v več jezikih, naj si jo da napraviti sama. Vendar smejo biti te table pritrjene le v notranjosti najetega prostora.

Na sejnjskem prostoru bodo postavljene posebno velike table, kjer razstavniki proti odškodnini lahko nalepljajo reklamne plakate. Zaradi tega naj se vsak izložnik poslužuje tega sredstva reklame v kolikor mogoče izdatni meri. S tiskanjem sejmškega kataloga se bo pričelo, čim bo dodelitev prostorov gotova in bo sejnjski urad imel tudi druge potrebne podatke na razpolago.

Po svetu

Kongres III. internacionalne v Moskvi. Skupno s kongresom III. internacionalne se je vršila tudi svečanostna otvoritev nove boljševiške univerze za narode Vzhoda. V sojetskem domu je bila otvorjena razstava, ki ilustrira mednarodni delavski pokret, delo komunističnih strank vsega sveta in sovjetse vlade. Prva seja kongresa se je vršila v Velikem teatru, ki jo je otvoril član centralnega odbora komunistične stranke Buharin. Potem so sledili govori zastopnikov komunistov iz Nemčije, Anglije, Francije, Poljske, Jugoslavije, Čehoslovaške, Italije, Bolgarske, Koreje in Japonske.

Nemški protest proti podpiranju šleskih vstaev po Poljski. Nemška vlada je poslala veleposlaniški konferenci noto, ki se je izročila tudi vladam v Londonu, Parizu in Rimu. V tej noti nemška vlada ponovno protestira proti podpiranju poljske vstaje v Gornji Šleziji po uradnih mestih in poljskih vojakih ter nujno prosi, naj zavezniki zagotovijo, da se gorenješlesko-poljska meja vendarle enkrat zapre in prepreči, da poljski vojniki in deli poljske vojske prestopajo mejo.

Sinfajnovci pognali v zrak angleški vojaški vlak. Ko so se 104 huzarji vračali iz Belfasta, kjer so tvorili eskorto kralju, pri otvoritvi severnoirskega parlamenta, je vlak zadel ob mino, ki se je razpočila. Zadnji del vlaka, v katerem so se nahajali konji in vozovi, se je prevrnil in zdrčal po nasipu navzdol. Trije vojniki, ki so strazili konje in vozove, so mrtvi, 20 pa je ranjenih, 30 konj je ubitih in 4 so ranjeni. Ako bi mina eno sekundo prej razpočila, bi bil ves prvi del vlaka kjer so se nahajali vojniki in je bil nabito poln, popolnoma uničen. Štiri vojake baje pogrešajo. Po brzojavki iz Belfasta so vojniki ustrelili dva moža, ki sta pobegnila s kraja nesreče.

Politične beležke

Smiljivo priporočilo. Poročali smo že o irendentističnem «Stidland», ki ga izdajajo nemške bojne organizacije v Celovcu z namenom, da vzdrže nemško frendento na naši in na tirolski meji. V svoji zadnji številki priobčuje to hujskajoče glasilo članek, v katerem razpravlja neki dr. Kornelj pl. Battorych, ki se izdaja za Hrvat, svoje misli o jugoslovanskem ustavnem problemu. Na dolgo in široko se bavi z vprašanjem avtonomije in centralizma ter se izreka v imenu kulture za kar najširšo avtonomijo, češ, da pomenja centralizem — balkanizem. Res lep zaveznik naših separatistov!

Italijani in Reka. V «Corriere della Sera» od 23. junija piše Gino Berri o sedanjem mišljenju Rečanov. Pravi, da napreduje misija visokega komisarja Italije ugodno. Rečani uvidevajo, da je Baroš izgubljen in da morejo imeti vsi protesti le demonstrativni pomen. S položajem se je treba torej sprizniti in konzorcij je treba sprejeti. Toda predvsem na je treba

postaviti vlado, ker drugače je izključeno, da bi Jugoslavija in Italija stopile v stik z Reko. Konzorcij je potreben, toda po mnenju Rečanov naj ne traja konzorcij 12, temveč 50 let. — Končno omenja tudi Gino Berri odgovor Pašića na interpelacijo glede Reke, ki da je prijazen Italiji in Reki. Vidi se torej, da imajo Italijani že pripravljeno svoj načrt, ki ga mi pač ne bi smeli prezreti.

Laški parlament. «Edinost» od 24. junija prinaša sledečo značilno karakteristiko o laškem parlamentu, ki ga imenuje rimsko govornilnico. Vse parlament je podoben ljudskemu shodu in predsednik zbornice kakor tudi ministrski predsednik se poslužujeta govorniških fraz, kakor jih rabijo pri nas edino le mlajši agitatorji. Značilno je tudi za nivo laškega parlamenta, da se besed Avstrija in laška armada sploh ne sme rabiti. Kakor so smešni ital. poslanci, tako pa so tudi nekrevni. Neprestano se sklicujejo na pravila lepega vedenja, venomer pozivajo naše poslance k spoštljivosti, sami pa se vlačijo za lase, se valjajo po tleh, si dajajo brec in kofute in se zračajo, da se vse treska. Naše zastopnike pa, ki se edino dostojno ponašajo, pa imenujejo «petoliznike, lažnjivce, komediante, avstrijakante, barbari in opice». Ni čuda, da pravi «Edinost»: Njihove kulture obvari nas, o gospod.

Sokolski vestnik

Zupni zlet župe Ljubljana I dne 31. t. m. v Ljubljani se vrši pri Sokolu II. Ogrorne predpriprave za to največjo letošnjo sokolsko prireditve v Ljubljani so v polnem teku. Bratska društva se pozivljajo k največji udeležbi. Priveditveni odsek prosi župna društva za točna in pravočasna poročila na izdane okrožnice.

Sokol v Brežicah priredi dne 14. avgusta javno telovadbo. Bratska društva in prijatelje Sokola vabi k obilni udeležbi odbor.

Sport in turistika

Nogometne tekme dne 26. t. m. Prostor «Hirije»: ob pol 17. uri «Jadrani»: «Hermes», ob 18. uri «Sparta»: «Primorje». Tekma med «Sparto» in «Primorjem» je najbrže odločena za prvo mesto drugega razreda v Ljubljani. Oba kluba sta v dobri formi. — Vstopnina za obe tekmi skupna. Na prostoru «Sparte» igrata ob 16. uri rezervi «Primorja» in «Svobode».

Kolesarska dirka Ljubljana-Vransko-Ljubljana, 100 km, se vrši v nedeljo popoldne, in sicer je start ob 1 uri, cilj pa okrog 4 ure na Dunajski cesti; start je pri pokopališču, cilj pa pri km 2.2. Z ozirom na prijave dirkačev obeta biti dirka zelo zanimiva in je pričakovati številne udeležbe občinstva na cilju.

KOGAR ZANIMA NAS KULTURNI NAZOREK, NAJ SI OGLEDA ČIM PLEJ XIX. UMETN. RAZSTAVO V JAKOPIČEVEM PAVILJONU.

SLOŽNO DELO SPAZI NAČRT, ZATO RODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Vidov dan — Kosovo

Vidov dan

Bolgarski pesnik Ivan Vazov je nekoč tožil, kako nesrečen narod so Bolgari: Vsi ostanki njihove kulture so grški, vsi spomini, vse, kar jih še veže s prošlostjo, je grško. Kar je bilo nacionalnega, je izginilo brez sledu in brez haska. In zato — pravi Vazov — nam dajte vsaj zavest nacionalne nesreče, zavest, da smo storili pogreške, in zavest, da hočemo sami svoj moralni in svoj politični preporod. — Dajte nam Kosovo!

Ta Bolgar je dobro pogodil ogromno moralno vrednost nesreče, ki so jo Srbi — in z njimi vsi Jugoslavlani — utrpeli takrat, ko je nekdanje Dušanovo carstvo padlo pred premočjo Turka in deloma — po lastni krivdi. Zato je Vazov še dodal, da so Srbi dobro vedeli, da gredo na Kosovo brez upa zmage, ker so se zadnji hip, prepozno, že zavedli, kje je njih velika in usodna pogreška.

Kosovo je postalo v srcu Srba simbol. Poleg spomina na izgubljeno carstvo, na odvzeto svobodo, poleg vedno žive zavesti suženjstva je ime Kosovo rodilo klic: Preporod! Ne mlitava in egoistna inteligenca, marveč zdravi prosti narod je postal nosilec narodove tradicije in nosilec preporedne misli. Vzdržimo, pripravljajmo se! V tem je največja hrabrost srbskega plemena, da je vzel nacionalno nesrečo za jedro svojega nacionalizma. Srb je priznal svojo krivdo, — neslogo in razkroj svojega carstva — in plemenskem knezu, Vuku Brankoviću, je narod v tradiciji naprtil strašno odgovornost za nesrečo: «O prokleti Vuče Brankoviću!» je peval Srb stoletja ter njemu vzporejal svetle ideale: Miloša Obilića, cara Lazara, Jugovića in srbsko ženo, posebej ljubo v carici Milici, v kosovski devojki in v junaki Majki Jugovići.

Ob teh idealih, ob spominu na svoj poraz in v nadi na moralni in politični preporod, je tekem vekov obrazoval Srb nov tip, ki bo Kosovo osvetlil.

Kaj so kosovski ideali? Podvrži se obči narodni svrhi! Miloš: Njegov osebni ponos je dotaknjen, zato se junak žrtvuje, svojo čast opere in narodu koristi. Miloš postane tip Srba, in Miloš živi v vsakem seljaku, ki odide v komite, v vsakem srbskem vojaku, ki koraka v balkanski vojni nad Turka, v svetovni vojni nad Svaba. Miloš je v srbskem običnem vojaku na Krfu in na Solunu, «Miloš baca u pjanstvo ljude» poje Njegoš v «Gorskem vijencu».

V tem je glavna moč Srbstva: Niso se pomišljali, da priznajo svojo krivdo, iskali so jej razloge, učili se iz nje in se vzgajali. Njim je ostala živa zavest, pozneje pesniški izražena v globokem zdravem in samozavestnem optimizmu:

«Ak' i jesu poginuli ždrali,
ostali su ptiči ždralovići.
Naši domi ostat pusti neće,
naše plemo izginuti neće!»

Ob pogledu na jugoslovanski Piemont, na Srbijo pod Turkom, ne smemo in nečemo iskati paralel slovensko-srbskih. Vsiljuje se nam pa paralela s Francozi l. 1870. Tudi oni so takrat, — kakor mi mnogokrat in ne najmanj v zadnjih dveh letih — oboževali samega sebe in v domišljajem samoljubju trdili: «Nous sommes archiprêts!» Sledil je strahoten poraz, — kakor sledi stvaren poraz vsakemu moralnemu razsulu. Šele Zola je zaklical Franco-

zom staro resnico, da treba javno priznati in izlečiti pogreške. Zato pošlje v «Débauché» junaka izčiščenega «na zgradbo nove Francije». Ta paralela se nam vsiljuje, in enako ona s Čehi. Pred nekaj dnevi smo se spominjali skupno s Čehi 300letnice poraza na Beli gori in vsega onega, kar so narodu prizadejali Habsburgovci. Tudi to češko Kosovo je primer, kako se narod preporedi, ako spozna svojo krivdo in se iz nje učil. Djuro Jakšić, kakor da je «češki brat», in vendar je ta plamenica moralne zavesti pravi potomec kosovskih junakov, ko se mu iz izmučene duše izvije krik:

Padajte, bračo! plin'te u krvi!
Ostav'te sela, nek' gori plam!
Bacajte sami u oganj decul!
Stresite s sebe ropstvo i sram!

Ginite, bračo! Junaci! Ljudi!
Za propast vašu svet će da zna!
Nebo će plakat dugo i gorko,
Jer neće biti Srbina

... Al' opet, grešan, grečno sam pevo
Ranjeno srce naroda mog!
Ta Srbini kipi — kipi — i čeka —
Al' ne da djavo... il' ne da Bog.

V tem pesniku je Miloš živ in njegov duh govori iz njega. Živel je Jakšić 1832—1878. Kdo je v tej dobi pa do danes speval v Sloveniji slično? Avgust Harambašič, romantik državno-pravni, je spesnil borbeno pesem, ki pa izdaleka ni filozofski tako globoka in ki izdaleka ne orje v globino duše, kakor kosovski krik Jakšića:

Mi nismo braća, mi Srbi nismo!

Ta zar bi lahko s Avale plave
Gledali ledno u ognjen čas?

Danes, — ko je čas dovolj ognjen, — danes, ko so padle z nas verige in ko se ustvarja prva ustava ujedinjene kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, — danes gledamo ledno u ognjeni čas, brojimo cene, izgubljammo plebscite, se sovražimo in — in dvigamo prapor «avtonomije», ker mislimo, da smo nekaj tako posebnega, nekaj tako samoniklega, kulturnega in zapadnjaškega, da moramo v svoji bliži obdržati tradicijo zadnjih generacij, tradicijo Bleiweisa, Tomana, Susteršiča in vseh njihovih epigonov do grenkih današnjih dni!

«U veljoj beđi, smrti, krvi
danas nas same ostavlja Bog!»

Vstal je pred Bleiweisom naš Prešeren in nam mladim je Zupančič iz srca zapel pesem mladine. Postala nam je himna in zgradila nam je most v Beograd in na Kosovo. Ze pred vojno smo jo citirali in tik za njo je prišla pesem «Bože pravde, ti što spase od propasti dosad nas...» — Takrat je naša mladina pobrala bakljo iredente in jo na novo vžgala za naš nacionalni moralni preporod.

Vojna nas je skrušila. Njen izid nam je naložil praktične naloge. Danes ustvarjamo v najtežavnejših prilikah. Ali gledamo sebe? Ali si gledamo v srce? Ali vidimo moralni boljševizem v sebi samem, v naši narodni sramoti, v povratku klerikalizmu, v razsulu naprednega življa, v divjem besu avtonomizma, ki pomeni moralno konserviranje vseh starih grehov? Koroški plebsciti smo izgubili in kriza inteligence gre k vrhuncu.

Alešova zakonska znota.

Phil. dr. Aleš Brglez je privatni docent za filozofijo na eni naših univerz. Pradaval je o Kantovi etiki in je gojil heroično svetovno nazoranje. Razen tega je bolehal na ledvicah. Zato je jemal vsako stvar sila resno. Tudi je ljubil velike besede. Če mu kaj ni uga-jalo, ni rekel: «To mi ne ugaja», marveč «to se mi stadi v dno srca» ali tako slično. — Posebno so mu dišali duševni konflikti. Če je le od daleč zavohal tak konflikt, se je pričel vzpenjati, kakor svetopisemski konj v knjigi Jobovi. Možakar je bil dolg in mršav, nosil je temno polno brado, zlate očali in znak svojega rokodelstva, široko-krajno filozofsko pokrivalo.

Posebno solidna načela je Aleš izražal o zakonu, ker si je obetal v zakonskem življenju obilico rafiniranih duševnih konfliktov. Ko je po neizrečeno napornih duševnih razlikovanih ugotovil, — po Schopenhauerju — s katero žensko želi imeti deco, se je odnašal in je to žensko zasnil.

Gotovo poznaš tudi ti damo, misliha resnično damo iz dobre rodbine, neoporečnega življenja in lepega obnašanja. ki pa kljub temu vzbuja mnenje, da ima takozvano preteklost ali pa da je članica damske kapele. Tak utis bi imel tudi, če bi spoznal ono mlado damo, od katere si je Aleš želel dece. Ne bi pa znal reči, zakaj. Imenovala se je Marga Kaiserjeva, bila je velika, vitka, brinetka in brez dvoma lepa. Njen oče, veleindustrialec, je imel v najlepšem

delu mesta veliko vilo z obsežnim vrtom. Prvo nadstropje so pripravili za stanovanje mlademu paru.

Ko je bilo vse pripravljeno, so slavili poroko na svečan toda resnoben način. Med pojedino je mladi par korakal od gosta do gosta, da ga pozdravi. Ustavila sta se tudi pri Aleševem kolegu, gimnazijskem profesorju, ki je prekinil svoje počitniško letovanje, da se udeleži tega ženitovanja. Pisal se je za Jakoba Preveca in je bil krepak širokopleč možak z nenavadno zvestimi modrimi očmi. Ko sta Prevc in mlada gospa trčila s čašami, jo je pogledal na poseben način in jo vprašal polglasno: «Kaj pa vaša prisega?» Zarudela je do las in da skrije svojo zmedenost, je odgovorila: «Na zdravje!», nastavila čašo in jo hotela izpiti, pa se ji je zaletelo. Aleš jo dobro opazoval. Ujel je Prevečev pogled in njegovo čudno vprašanje, in tudi zmedenost mlade gospe je bila očitna. Sklenil je, da jo pozneje izpraša, za enkrat se je pa nasmešnil Prevcu s kisljo uljudnostjo. Ko sta sedela z ženo zopet pri mizi, je ženin zapazil na ne-ljubo presenečenje neka skrita znamenja, ki sta si jih dajala njegova žena in Prevc. Slednji je od časa do časa prikimal gospej, kakor da jo k nečemu bodri, ona je pa pol smeje in pol nestrojno odmajevala z glavjo. Ti signali so Aleša tako dražili, da kmalu že ni pazil na nič drugega. Končno se ni več mogel vzdržati in je vprašal z najboljšim nedolžnim glasom: «Ti, povej no, kaj pa je Prevc pravzaprav hotel s tisto prisego?»

Videl je, kako se je zdržnila, preden je mesto odgovora vprašala: «Prisego, kakšno prisego?» — «Pa saj ravno to bi rad vedel,» je odvrnil nekoliko razdraženo, ker je izprevidel, da mu noče povedati resnice in da se hoče s svojim vprašanjem pridobiti le nekaj časa za pomislek. «Saj za tem sem te vprašal.» — «Ah kaj, saj ne vem,» je odgovorila, «o nikakršni prisegi nisem čula.» — «Saj si vendar vsa zardela, dete!» je nadaljeval. «Zakaj pa si bila vsa rdeča?» — «Saj nisem nič zardela!» je odgovorila.

«Pač, dete,» je vstrajal. «Ni prav, da tajiš. To ni pametno. Ko je Prevc spomnil prisego, si zardela, to sem dobro videl.» — «Pa vendar ne zaradi tega!» — «Zaradi čega?» — «No zaradi prisega. Saj se meniva o njej.» — «Torej si le slišala besede o prisegi. In vendar si pravkar trdila, da nisi!» — «Ah, pusti me!» je odgovorila nevoljno. «Ali se bova na svojem ženitovanju prepirala?» Tega namena Aleš sicer ni imel. Zelenel je le pojasnila, ki mu ga pa žena ni dala. Povrhu ga je še nalagala. Vse to na poročni dan! Pričetek je bil torej prav dober. Uvidel je, da se mu bodo njegove želje po ekskluzivnih duševnih konfliktov obilo izpolnile, vendar precej drugače, nego si je bil predstavljal. Vmeščavanje tujih oseb pri teh konfliktih ni prav nič potreboval. Vsa

Spomnimo se Kosova. Letošnji Vidov dan — pa naj bo ustava gotova točno nanj ali mesec dni kasneje — letošnji Vidov dan nas spomni jugoslovanskega Primorja in jugoslovanske Koroške in spomni nas Miloša, ki se žrtvuje.

Naš nacionalni in moralni preporod, da zaslužimo Jugoslavijo še enkrat moralno, kakor smo jo zaslužili za nagrado za stoletno nemo trpljenje, To je nam Vidov dan.

Kosovo

Kosovo polje je strateško važna kotlina sredi balkanskega potoka. Aluvijalni basini je približno 50 km dolg in 20 km širok, staro jezersko dno. V sredini ima 550 m morske višine. Na južnem koncu Kosova se nahajajo močvirja, največje je Sazlijsko blato, pred kakimi 20 leti v večjem delu umetno osušeno, in pa Robovačko blato. Dno kotline je rodovitno, brez gozdov. Srbi in Arnavti so na njem precej na gosto naseljeni. — Glavna kosovska prometna žila je železnica iz Soluna na Skoplje, Kačanik, Lipljan do Mitrovice; imela bi se bila podaljšati čez Novipazar v Bosno. Od nje vodi cesta od postaje Uroševac (turški Ferizović) do Prizrena in dalje na Skadar. Iz Prizrene vodi cesta ob Labu do Niša. Na Kosovem se križajo glavne prometne smeri od Carigrada na Jadransko morje in v Bosno, ter iz Soluna k Donavl. V sled te lege je bilo Kosovo vedno bojišče v balkanskih vojnah. Leta 1072 so tu Grki premagali odpor Srbov in Bolgarov, ki jih je vodil srbski knez in bolgarski car Bodin. Grški cesar Aleksij Komnenos je v l. 1091.—1094. trikrat bil na Kosovem do Lipljana na pohodu proti Srbom.

Ime Kosova je postalo slavno po veliki bitki med Srbi in Turki na Vidov dan 15. junija (starega štetja) leta 1389. Zgodovinsko zanesljivo jedro tega znamenitega dogodka je sledeče: Turški sultan Murat I. je povzel velik vojni pohod proti Srbiji, ki je bila razdeljena na nekaj delov, odkar je izumrla dinastija Nemanjičev. Najmočnejši vladar je bil knez Lazar v Pomoravju, sin kanclerja Pribica; njegovi zeti pa so bili knezi Vuk Branković, gospodar Prizrene in Prizrena, ter Djordje Stratimirović iz rodu Balšićev iz Zete. Prejšnji turški poizkusi niso uspeli. Z Muratom so korakali njegovi sinovi Bajazit in Jakub ter vojvode Evrenos, Saraž in Balaban. V turški vojski so bili pomožni zbori seldžuskih emirjev iz Sarhana in Kermijana v Malil Aziji ter albanski in grški tributarji iz Epira in Tesalije, pa tudi srbski delni knez Konstantin iz severna Makedonije; morda je bil na turški strani — čeprav o tem nimamo gotovosti — tudi kralj Marko, sosed Konstantinov in, kakor on, turški vazal, ter zbor bolgarskega carja Šišmana, turškega vazala.

Proti Turkom sta se postavila car Lazar in njegov zet Vuk Branković; z njima je bila pomožna vojska, ki jo je poslal bosanski kralj Stepan Tvrtko I. Tej vojski sta zapovedovala Vlatko Vuković in bivši ban Jovan Horvat iz Hrvatske. Vojska se je zbrala na ozemlju Vuka Brankovića, med Prizreno in Labom. V njej se je nahajal tudi srbski velmož Miloš Obilić. Ta je bil pri Lazaru osumljen, hotel je zato dokazati svojo vernost in udanost ter odšel, ne ve se, ali sam ali v spremstvu, k turškemu sultanu, kakor da se mu hoče udati. Murata je našel v njegovem stanu. Bil je sprejet kot prebeg, toda potegnil je meč in ubil sultana s sunkom v grlo. Turki so ga na mestu posekali.

Vodstvo nad Turki je takoj prevzel Muratov sin Bajazit I. Med Turki je nastal nered. V bitvi je Lazar že zmagoval, toda v zadnjem hipu je prišel preokret in pod Bajazitovim vodstvom so zmagali Turki. Čeli oddelek srbske in bosanske vojske so pobegnili. Iz tega je pozneje nastalo pripovedovanje, da so Bosan-

ci krivi poraza, še kasneje se je krivda pričela pripisovati poedinim srbskim veljakom.

Turki so takoj po bitvi odšli domov, ker se je Bajezitu žurilo v Odrin, da si zagotovi turški prestol. Muratov drob je shranjen na bojišču, kjer se danes stoji Muratov grob v njegovi džamiji. Ostalo truplo je preneseno v Brusu. Lazar, ki je v boju padel in ki ga Srbi odslej časte kot svetnika in narodnega mučenika, je bil pokopan najprej blizu bojišča v Prizreni, a že leta 1391. prenešen v manastir Ravanico (v Sremu), ki ga je bil sam ustanovil.

Okrog kosovske bitke je nastal krog srbskih narodnih pesmi in povesti. Vuk Branković, Lazarov zet, se je rešil v bitki in ostal nepomirljiv turški sovražnik, dokler ga niso končno pregnali. O njegovem izdajstvu ničesar ne ve nobeno sodobno sporočilo in noben pisec 15. in 16. stoletja. Šele Orbini (1601) in Lucić (1605) govorita o njem po narodni pesmi. Sodobnih poročil je malo. —

Druga kosovska bitka je bila l. 1448. Hunyadi Janos je utrpel silen poraz. Leta 1690. so Turki pobili avstrijskega generala grofa Holsteinskega, leta 1831. bosansko-arnavtske upornike. —

Leta 1912. so pri Kumanev in na Kačaniku Srbi porazili Turke; leta 1912. so branili Kosovo iztočno na Ovčem polju in Bregalnici proti Bolgarom.

V svetovni vojni je Kosovo bilo izven glavnih bojišč. Sedaj je maščevano in osvobojeno. Mesto spominov in božurov prihaja agrarna reforma, notranja kolonizacija, pšenica, živinoreja, delo, delo, delo. —

Po sestavku Konst. Jirečka (Ottuv Slovník naučný, 14. zv.)

Smrt Majke Jugovića

Boga molj Jugovića majka,
Da joj Bog da oči sokolove
I bijela krila labudova.
Da odleti na Kosovo ravno,
Te da vidi devet Jugovića
I desetog star-Juga Bogdana.
Sto molila Boga, domolila:
Bog joj dao oči sokolove
I dao joj krila labudova,
Ona leti na Kosovo ravno.

Kad dospela u polje široko,
Al' Kosovo tužno i krvavo,
Mrtav leži junak do junaka,
Mrtvac konjic jedan do drugoga.
Prevrtala Jugovića majka,
Prevrtala konje i junake,
Prevrtala dva bijela dana,
Dok ne nađe svoje sokolove:
Mrtvih nađe devet Jugovića
I desetog starog Jug-Bogdana,
I više njih devet bojnih kopija,
Na kopljima devet sokolova,
Okolo koplja devet dobrih konja,
A pored njih devet ljutih lava;
Tad završila devet dobrih konja,
I zalajala devet ljutih lava,
I zaklikala devet sokolova.
Tu je majka tvrda srca bila,
Da od srca suze ne pustila.
Već uzima devet dobrih konja,
I uzima devet sokolova,
Pak se vrati svome dvoru belom.

Daleko je snahe ugledale
Malo bliže pred nju išetale;
Zakukalo devet udovica,
Zaplakalo devet sirotica,
Završitalo devet dobrih konja,
Zalajalo devet ljutih lava,
Zaklikalo devet sokolova.
I tu majka tvrda srca bila,
Da od srca suze ni pustila.

Kad je bilo poču u ponoći,
Al' završila Damjanov zelenko:
Pita majka Damjanovu ljubov:
Snaho moja, ljubo Damjanova!
Što nam vrišti Damjanov zelenko?
Il' je gladan šenice belice,
Il' je žedan vode sa Zvečana?
Progovara ljuba Damjanova:

«Dobra volja se mu je skvarila, kakor da mu je mokra cunjica padla na praznično razpoloženje.»

Počakal je, da se je Prevc pri vinu nekoliko namočil. Potem se je spravil nadenj. «Povej no, Jaka,» je pričel zaupljivo in mu položil roko na ramo, «kakšno burkasto opazko si pa povedal prej, o nekovi prisegi nekaj. Moja žena se jej še sedaj smeje.»

«Ali, prosim te,» odgovori naglo fidejni Prevc. «To je — to je prav brezpomembna reč... navadna šala, ... res, samo šala...»

Aleš se je vgriznil v ustnico. «Brezpomembna?» ga je vprašal. «Pa saj to se razume! Nikdar nisem mislil, da bi pomenila kaj posebnega. Pa prav zato smem vedeti, kakšno šalo si mislil.»

«I, seveda...» reče Jaka. «Govorila sva o... o, hm, za vraga, o čem pa naj bi bila... o... no, veš, o...»

«O prisegi,» pravi resno Aleš.

«Aha, da, že vem,» pravi Jaka z vneomo. «Za prisego gre, že res. Zadnji čas postajam strašno pozabljiv. Veš, zadnjič, ko pridem v razred...»

«Dovoli, Jaka,» ga prekine Aleš hladno. «O kakšni prisegi si govoril? Po le-tem sem te vprašal. Kaj ti je moja žena prisegla?»

«Tak ne bodi no tak pedant! Saj res ni vredno besedi!» se izgovarja Jaka.

«No, če ni vredno, pa le kar povej. Saj le ti jeguljiš in delaš besede, ne jaz,» ga pesti neizprosni Aleš.

«Svekrvice, majko Damjanov! Niti je gladan šenice belice, Niti je žedan vode sa Zvečana, Več je njega Damjanov napočil Do ponoči sline zob zobati, Od ponoči na drum potovati; Pak on žali svoga gospodarja, Što ga nije na sebi doneci!» I tu majka tvrda srca bila Da od srca suze ne pustila.

Kad u jutru danak osvanuž
Alli lete dva vrana gavrana,
Krvava im krila do ramena,
Na kljovome bela pena trglja,
Oni nose ruku od junaka,
I na ruci burma pozlačena,
Bacaju je u kričo majci.
Uze ruku Jugovića majka,
Okretala, prevrtala njome,
Pa doziva ljubov Damjanovu:
«Snaho moja, ljubo Damjanova!
Bi l' poznala, čija l' ovo ruka?»
Progovara ljuba Damjanova:
«Svekrvice, majko Damjanova!
Ovo l' ruka našega Damjana,
Jera burmu ja poznajem, majko,
Burma sa muom na venčanju bila!»

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:
«Moja ruko, zelena jabuko!
Ode si gasla, gde l' si utrgnuta?
A rasla si na kriču mome,
Utrgnuta na Kosovu ravnom!»
To izusti, a dušu ispusti.

Tuna majka odolet' ne mogla,
Prepuklo joj srce od žalosti
Za svojih devet Jugovića
I desetim star-Jugom Bogdanom.

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Tolmač manj znanih izrazov.
Prevrtala = prevračala.
burma = prstan,
kričo = krilo,
jera = ker, kajti,
venčanje = poroka,
tuna = tukaj.

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Tolmač manj znanih izrazov.
Prevrtala = prevračala.
burma = prstan,
kričo = krilo,
jera = ker, kajti,
venčanje = poroka,
tuna = tukaj.

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Uze majka ruku Damjanovu,
Okretala, prevrtala njome,
Pak je ruci tiho besedila:

Iz Stojkovićeve zbirke narodnih pesmi («Lazarice», Beograd, 1906. Srpska književna zadruga, 101).

Zmagoviti uspehi srbskega orožja pa so na mah vrgli idejo v ta narodno-politični kaos med Slovenci in Hrvat, idejo konkretnega vseslovensstva, to je jugoslovanski nacionalizem. Sleherini predvarni Slovenec in Hrvat je spoznal, da je rešitev narodnoeksistenčnega vprašanja podana v formuli jugoslovenskega Pijemonta, jugoslovenskega irendentizma. Srbija, ki je veljala dotlej kot mala balkanska država, zvelo malo v naši narodni ideologiji, je vzrasla čez noč v veliko silo, ki naj prinese odrešenje. V tem znamenju se je koncentrirala vsa sveža mlada energija jugoslovensstva, in vsaka prilika je prinesla večje ali manjše primere eksplozivnosti napete energije...

Avstrija je to vedela in je seveda avtomatično postala smrtni sovražnik novemu gibanju. Po eni strani je morala krotiti lastne državljane, po drugi skrbeti, da oslabi, oškoduje Srbijo — Pijemont za vsako ceno. Zato protisrbska politika v Albaniji, v Makedoniji, v Sofiji, povsod.

Nič ni značilnejšega nego, da je Beograd vsako poročilo o uspehih srbskega orožja ali diplomacije pozdravljalo s klici: «Dole Avstrija!»

Z nasprotstvom Avstrije do jugoslovenskega nacionalizma Srbije se je ujemale grupacija celokupne Evrope. Vsak streljaj situacijske tehtnice na Balkanu se je reagiral v Evropi, če je ob Drini zaropotala sablja, so se preteče premaknile armade ob Visli in ob Renu.

V to napeto situacijo so padle sarajevske bombe. Njih jek ni odmeval le pred glavnima nasprotnikoma: jugoslovenskim nacionalizmom in Avstrijo, marveč je stresel vso Evropo. Udaril je splošni alarm...

Gotovo ni slučajno, da se je veliki spopad sprožil ravno na Vidov dan. Ideja Vidovega dne je bila najobsežnejši, hkrati najkonkretniji program, je bila geslo, ki je povedalo več nego vse drugo. Vidovdanska ideja je bila sama po sebi bojna napoved avstrijski reakciji, križiške avstrijske in jugoslovenske poti v bodočnost. Prestolonaslednik Franc Ferdinand je popolnoma zavestno šel k cilju uničenja Srbije kot Pijemonta jugoslovensstva, zato je bil le eden najrazumljivejših njegovih korakov, da je ravno na Vidov dan izrazil srbstvo s svojim prihodom v Sarajevo... No, mladi nasprotnik je na izjavljanje odgovoril iz polne duše, z vso prekipevajočo energijo. Sarajevski junaki so se kosali, kdo prvi, kdo preje žrtvuje svojo življenjsko silo za izpolnitev ideje Vidovega dne.

Tako tedaj ni slučajno, da predstavlja Vidov dan oni vzvod, ki je vrgel iz tečajev takorekoč ves svet in sprožil tako silne spremembe v svetu, kakor jih pozna zgodovina le malo.

Kosovski božuri

D. J. Filipović je izdal najprej na Kriu v prognavstvu in sedaj v Beogradu drobno knjižico Kosovske lirike pod zgorajšnjim naslovom. Božur je rdeče cvetje, po velikosti in obliki slično potonjki. Kosovo polje je na gosto porasčeno z njim. Kadar cvete je vsa obširna planota odeta v temno rdeč plašč. Božur je zrastle iz krvi junakov, prelite na tem polju v boju za krst časti in slobodu zlatnu. Prinašamo dva božur-cveta iz navedene knjižice:

ORLOVICU PAVLE

Krv probila svilu na klobuku,
Ziapi rana teška i duboka.
Desna ruka presočena pala
A još bojnu sablju zadržala.
Tuga bije iz mrtvog oka.

Oklop zdrobljen... Žice na panciru
Zarile se u skrhanu rebra.
Dolama mu levo bedro skrila,
Smrt po kom je sa sto strela rila.
Prsla kopča od kovanog srebra.

Aleš je izprevidel, da ne doseže tu ničesar več, in se je podal zopet k svoji ženi.

«Dete, zakaj mi pa nisi tega prej povedala! Med zakonci mora vendar vladati popolno zaupanje. Saj sem ti tudi jaz povedal vse!»

«Kako to? Saj veš tudi ti vse!» odgovori ona preže.

«Ne, tega na primer še nisem vedel,» je odgovoril Aleš. «Sele od tujega človeka sem moral poizvedeti.» In ko ni odgovorila, jo je ljubeznjivo in laskaje objel pod laktjo in jej prijazno šepetal: «Punčka, zlata, kako si le mogla! Saj to vendar ne gre! Kam si pa mislila?»

«Saj sama ne vem,» je odgovorila z globokim vzdihom. «Pojdva v sosedno sobo, tam ti razložim...»

Odšla sta in sedla v sosednji sobi na zofu.

«Vidiš,» je pričela, «saj vem, da ni bilo prav, in končno je bilo vse le v šali, in če bi se šla k tebi izpovedat, bi izgledala cela reč mnogo huja, nego je. Veš, nekaj ima na sebi, sama ne vem kaj, tako čudno zna objeti, zlasti pri plešu, da kar spretelava vročina po hrbtu. Vsem damam se godi pri njem tako. In potem govori in pihava dušo, da postane čisto vročljava. Kakor da upijani s svojimi besedami.»

«Kaj?» vpraša Aleš skrajno presenečen. «Jaka Prevc?»

«Da,» mu potrди žena, «Jaka Prevc. Če sliši še kdo drugi, ne odpre ust, ker se ne izplača, pravi. Pa da ga samo čuješ, kadar je s ktero na samem!»

Perčin dugi pao oko glave,
K'o fibršim kraj smaili veza.
Noč... Smrt kuca preko groblja čavle.
— Mrtav leži Orloviću Pavle,
Mlad barjaktar Čestitoga Kneza...

JUGOVIĆA MAJKA.

Noč je mrkla... Kobno šume grane
Jablanca kraj reke Rasine.
Grad Kruševac crna tuga skrila,
Bura besni, kule podhvatila.
S vriskom munja u ponoru gne.

A grom stravno u dubini rida,
Srce para Jugovića Majke.
Oko nje su devet snaha mlil.
Tužni su ih snovi pohodili:
Vrani konji iz resavske bajke...

Blede... Žižak u kandilu trne.
Boškov Nenad u kolevci leca.
A na dvoru svo strašnije vile.
Urta bura... Pljuskom dažda lije.
Na bedemu sedi stražar kleca.

Iz življenja

Razbojništva v južni Srbiji

V naše slovenske liste le redko zaide kako poročilo o razbojništvu v južni Srbiji. Ako pa prebiramo beograjsko ali pa celo skopljansko časopisje, skoro ne mine dan, da ne bi brali o novem napadu hajdukov na potnike, pošto ali orožniško patroljo.

Pri teh napadih gre vedno za razbojniko arnavskega pokolenja, odmetnike ali kačake, kakor jih običajno nazivljajo. Bolgarski konite igrajo v primeri z njimi zelo nezadno vlogo.

Ozemlje, ogroženo po arnavskih kačkah, je vsa pokrajina v bližini albanske meje, pred vsem Metohija, Kosovo, bivši Sandžak in na jugu Tetovsko, Gostivarsko in Debarsko okrožje. Arnavti so deloma doma iz Albanije, deloma pa iz našega ozemlja, odkoder le od časa do časa uhajajo preko meje ter se zopet vračajo. Ti slednji so tipični odmetniki, ljudje, ki so zagrešili kakršnokoli zločinstvo nad našimi oblastmi ali pa našimi tam bivajočimi so-narodniki in so iz strahu pred kaznjivo usli v gore, kjer se preživljajo z ropom in razbojništvom.

Pred meseci je vlada razglasila splošno amnestijo za te ljudi pod pogojem, da se do gotovega roka preda do oblasti, oziroma se zopet vrnejo na domove k normalnemu poslu. Za najhujše pregrehe je bila kazen izdatno zmanjšana, za manjše sploh odpuščen. Onim, ki se ne udajo, so zapretili s hudimi represalijami, interniranjem svojeje itd.

Toda ta korak vlade je ostal popolnoma brezuspešen. Spočetka se je nekaj odmetnikov priglasilo, toda naposled so celo ti zopet odšli k razbojniškemu poslu. Ko pa so sledile internacije svojeje ter hajdukov, so se razbojništva strašno pomnožila in hkrati postala namenoma silno okrutna. Odmetniki so se začeli maščevati nad — prebivalstvom; potnike, ki so jih zajeli, orožnike, ali kogarkoli so začeli brez prizanašanja streljati in ubijati v osvetlo za internirane svojeje. Začela je je sedaj več ko borba na življenje in smrt, začelo se je takorekoč medsebojno uničevanje.

Tak je položaj danes. Vse vladne odredbe, pomnoženje orožništva, ojačanje vojne sile na meji, vse to se je izkazalo kot nezadostno. Očividno je treba angažirati za protihajduški boj še večje oboževane: to in obilnejša obveščevalna in promotna sredstva. Skratka treba je izvesti akcijo proti razbojništvu po velikopoteznejšem načrtu. Kajti tako stanje kakor sedaj ni vladalo po soglasni sodbi domačega

Néma glása. A vas dan su juče
Put Kosova odletali vrani.
Tutnji... Stara Jugovića kleči,
U srcu joj suze mesto reči.
Noč... Kroz večnost jezde crni dani.

Tolmač manj znanih besed.

Dolama = stari viteški plašč
kopča = zaponka;
perčin = perjanica;
ibršim = svilen robec;
ermajla = srebrna vezenina;
čavajl = žebelj;
barjaktar = zastavonoša;
kula = utrdba;
munja = blisk;
ponor = prepad;
ridati = hrumeti;
kandilo = večna luč;
Žižak = stenj;
kolevka = zibelka;
tutnjeti = gmeti.

prebivalstva niti v najhujših časih turškega režima.

Če se vprašamo po vzrokih odmetništva, moramo v kratkem navesti le sledeče: Ob naši meji so arnavska okrožja, kjer se moški še nikdar niso pečali z drugačnim delom kakor z ropanjem in plenjenjem, kjer še nikdar niso plačevali davkov (n. pr. Ljuma) in kjer niso poznali druge postave kot krvno osvetlo. Tak mentalitet more pogloma spremeniti le krepka organizacija, oprta na tako urejeno izvršilno moč, da vsakdo uvidi, kako novo stanje izključuje stari način življenja. Ne-ki višji nemški upravitelj, ki je med vojno v službi nemške okupacijske oblasti imel dolgo opravilo v južni Srbiji, je dejal, da bi si Jugoslavija Arnavt najsigurnejše pridobila na ta način, da bi jim izročila — policijsko oblast okrožja. Misel morda ni napačna; danes je seveda prepozno, ravnati se po nji.

O Albancih gre soglasno mnenje, da so solidni državljani le, ako imajo respekt pred oblastjo. Kakor hitro uvidijo, da ima oblast na razpolago vsa sredstva, da zgrabi slehernega krivca, tedaj neha njihovo junaštvo, njihova opornost. V tem slučaju napadajo le še zavratno, za hrbtom; ako jim je tudi to onemogočeno, tedaj postanejo celo pridni in varčni, nedolžni drvarji, kakor jih opazujemo tudi po beograjskih ulicah.

Po teh izkušnjah je treba urediti razmerje z hajduškim elementom na jugu, sicer preostane le še geslo iz srednjeveške nemške politike: Bekehrten oder ausrotten! Današnje stanje vsaj ne more trajati dalje.

Napoleon in glasba

Svetovni zgodovinarji so se v svojih delih bavili z Napoleonom predvsem kot strategom, politikom, organizatorjem in zakonodajcem. Za njegove nazore o glasbi se je malokdo brigal. Zato bo širšo javnost gotovo zanimalo, kaj je napisal glasbenik I. Prodhomme v francoskem mesečniku «Mercure de France» o tem predmetu. Iz podatkov, ki jih objavlja Prodhomme, Napoleon ni imel dosti smisla za glasbo, ker je kazal večje simpatije za razne nepoznane in slabe komponiste, kakor n. pr. za Cherubina.

O glasbeni naobraženosti Napoleona priobčuje Prodhomme sledeče: V šoli v Brinnu, kjer se je mladi Napoleon pet in pol leta vzgajal v vojaškem duhu, je bila glasba obilgaten predmet in je moral tudi vsak gojenec napraviti izpit iz glasbe. Tako je leta 1782. petnajst gojencev izvajalo «entree a

građ orchestre» dva krasen duo, štirje pa so svirali kvartet in «muenet de Mannheim». Leta 1783. je bila glasba črtana iz učnega reda in zamenjana z «živimi jeziki». Kak je bil Napoleon v napredek v glasbi, ni znano. Neko šolsko izvestje govori o njem kot «prilicno slabem učencu v latinskem jeziku in družabnosti». Zdi se, da je Napoleon najbolj napredoval v plesni umetnosti, ker je bil izbran med 17torico gojencev, ki je leta 1784. izvajala koncertec, na katerem se je pokazal kot izborn plesalec. Grofica Potocka, s katero je pozneje enkrat že kot cesar plesal in jo je vprašal za njeno mnenje v tem oziru, mu je odgovorila: «Vi sire, kot veliki človek, plešete naravnost izborno.»

Napoleonu so lahke melodije, komične opere in narodne popevke ugajale veliko bolj kakor pa resne in težke glasbe. Njegov sobar Constant je pripovedoval, da je pred vsako bitko živžgal arijo «Marlborough, kako si šel na vojno». Često je prepeval tudi marzeljezo. Vendar pa njegovo živžganje in prepevanje ni vedno značilo, da je dobre volje. Kadar je bil jako slabe volje, je dal roke križem, hodil gori in doli in prepeval: «Kaj naj storim? Oženim se!»

A beseda pevanje ni pravi izraz za Napoleonovo muzikalnost. Mrevrali je vse melodije na vse mogoče in nemo-goče načine. Radi lahkih in melodioznih skladb je najbolj ljubil italijanske skladatelje. Komponist Cherubini si kljub svojemu slovesu nikakor ni mogel pridobiti naklonjenosti tega velikega moža. «Vi imate mnogo talente,» mu je o neki priliki rekel Napoleon, «toda Vaše spremljevanje je preveč močno». Pri neki drugi priliki mu je zopet izjavil: «Vaša glasba je preveč bučna». Toda Cherubini ni bil dvorjan. «Vem,» je odgovoril Napoleonu, «Vi želite glasbo, ki Vas ne bo ovirala v Vaših državnih poslih». Napoleonu mu je na te besede okrenil ledja. Bolje se mu je znal laskati Mehul, ki mu je o priliki nekega naročila za skladbo odgovoril sledeče: «Naša zabava z glasbo je porodila v meni željo, da skomponiram nekoliko del, katerih genre bo manj oster od dosedanjih.»

Sicer pa je Napoleon popolnoma dobro pojmoval moč glasbe. Julija 1797 je kot general pisal iz glavnega stana v Milanu inspektorju pariškega konservatorija med drugim tudi to: «Od vseh lepih umetnosti je glasba ona, ki najbolj vpliva na strasti človeka in najbolj ohrabljuje zakonodajce. Dober glasbeni komad nedvomno deluje na čustva in ima gotovo večji vpliv kakor najboljša knjiga o morali, ki deluje le na naš razum». V nekem arnadmam ukaz iz decembra 1799. izdanem v Kairu v Egiptu, pravi: «Vsak dan opoldne bo svirala dvorna godba na trgu nasproti bolnice, da razveseli bolnike in jih domisli na lepe čase minolih dni na bojiščih.»

Revolucija je naravno napravila konec glasbi na dvoru, toda Napoleon je je uvedel iznova. Tako je nastala «Musique de premier Consul», ki se je pozneje imenovala «Chapelle musique» in «Musique de l'empereur». Leta 1812 je štela ta godba 99 članov z letnim proračunom 154.000 frankov. Komponist Paefiello je dobival 3000 frankov na mesec, zastojni stanovanje, postrežbo in kočijo. Leta 1807 je komponist Paer podpisal pogodbo, da bo dirigiral na vseh dvornih koncertih in v dvornem gledališču ter da bo komponiral vse komade, ki mu jih predloži Njegovo Veličanstvo. Zato je dobil letno plačo 28.000 frankov in je imel vsako leto pravico na trimesečni dopust.

Vsi boljši glasbeniki in pevci, ki so prihajali v Pariz, so se morali javiti na dvoru in tamkaj koncertirati. Bili so za to bogato nagradeni. Tako je n.

pr. sloveča pevka Catalani dobila honorar 5000 frankov, letno pokojnino 1200 frankov in od dveh koncertov dohodek v znesku 49.000 frankov. Napoleon jo je hotel prihratiti v Parizu in ji ponudil plačo 100.000 frankov na leto in trimesečni dopust, toda njej je bolj ugajala Anglija in je lepega dne izginila iz Pariza. Radi tega se je upala vrniti v Pariz šele potem, ko se je nahajal Napoleon v prognavstvu na otoku Elbi. Ko se je Napoleon nepričakovano zopet vrnil na Francosko, pa je morala zopet zbežati v Anglijo.

Prodhomme pripoveduje končno, da je Napoleon poseval pozornost glasbi le radi svoje osebne slave. To je lahko res, vendar pa je kljub temu treba pripomniti, da je malokateri vladar, ki je bil tako slabo glasbeno vzgojen kakor Napoleon, pokazal toliko zmisla za glasbo, ki igra izredno važno vlogo v družabnem življenju.

Ekspedicija na Mount Everest. Iz Darjeelinga, znamenitega letovišča na Himalaji, kamor prihajajo na počitnice angleški funkcionarji v Indiji, poročajo o novi ekspediciji na najvišjo goro sveta: Mount Everest. Ta gora je na vzhodu Himalaje ter je visoka 8748 metrov. Ekspedicija je dovršila svoje priprave ter se v treh skupinah odpravila na določeno mesto. V Rampah Džongu se skupine razdele ter bodo prodirale zapadno do sela Tingri Džong, ki se nahaja 80 milj severno od drskega venca Everest. V tem selu bodo uredili bazo za spenjanje na najvišjo goro sveta. Naloga ekspedicije je, da prouči področje Gaurisankar-Mount Everest, v prvi vrsti pa vprašanje, da-li je sploh mogoče se povzpeti na vrh gore.

Vse po paragrafi. Znani nemški socialni higienik profesor dr. Grotjahn je izdal nedavno v drugi nakladi svojo knjigo o individualni in socialni higieni. Ta nemški profesor zahteva zakonito določeno število porodov in sicer mora vsak nemški zakonski par imeti najmanj troje, premožnejši pa po šestoro otrok — ta pibitek pa proti državnim odškodnini, če bodo potrebni podpore. Samo na ta način — zatrjuje patrijotični profesor — se morejo Nemci ubraniti nevarnosti, ki jim preti od slovanskih plodovitejših narodov.

Kurja slepota. Kurjo slepoto imenuje kadetski list «Ru» novo bolezen, ki se je pojavila v težko praiskuseni Rusiji, vsled katere trpi zlasti ruska inteligenca. Posebnost te bolezni obstoji v tem, da človek od glada oslabi ter izgubi vid oči od mraka do solnčnega vzhoda. Zdravilo za to bolezen so jajca in sirovo maslo. A ljudski sloji, ki bolehalo za «kurjo slepoto», nimajo sredstev, da si nabavijo ta zdravila. Kakor pripominja omenjeni list, deslej se nobeden komunistični komisar ni obeljeval za to boleznijo.

Doljševikom merijo glave. V Moskvi se vrši kongres delegatov III. internacionale. Posebni oddelek kongresa — kakor poročajo listi — ima nalogo, o kakršni svet se menda ni slišal: vsakemu delegatu bo, predno ga pusti na konferenco, znanstveno izmeril lobanjo, da dožene njegovo sposobnost za udeležbo na razpravah kongresa. O priliki kongresa bo v Moskvi izhajal list, ki bo objavljal članke v vseh jezikih sveta.

Prenašanje godbe po brezžičnem brzojavu. Pretrečeno sredo se je berlinski operi prav dobro posrečil prvi poskus prenašanja glasbe s pomočjo brezžičnega brzojava. Vprizorila se je Puccinijeva «Madame Butterfly». Na odru so bili nameščeni izredno občutljivi mikrofoni, ki so bili zvezani s postajo brezžičnega brzojava, ki je opero podajala dalje. Opera se je slišala v daljavo 1000 kilometrov precej dobro, samo tibe arije so se slišale slabeje. Pri berlinski filharmoniji se bo uredila posebna radio-postaja, ki bo dajala koncerte v najoddaljenejših krajih Nemčije. Uredile se bodo postaje v hotelih, restavracijah, kopalniščih itd., kjer bodo gosti lahko poslušali koncerte berlinske filharmonije.

čaka naju tisoč sreč... Oči so se ji iskriale pri samem spominu, gibnila je z glavo in v kolkih in kakor da hoče nadaljevati arijo...

Aleš jo prekine: «Nikar se ne trudi, jaz nimam smisla za godbo. Čakala sta torej na vrtu na tisoč sreč. In kaj potem?»

«Potem me je objel.»

«In poljubil?»

Prikimala je.

«Pa si mi zatrjevala, da nisi še nikdar poljubila moškega!»

«Saj ga tudi nisem, le on je mene!»

«Pa si tudi rekla, da se ni nič pripetilo. Ali ni to nič?»

«Ali, prosim te, Aleš, ne govori vendar tako, in še na najin poročni dan! Nič se ni pripetilo, prav gotovo nič, kakor je res, da sedim tu!»

Sedaj se mu je šele zasukalo: «A, tako! Pripetilo se ni nič, — toda skoraj bi se bilo, kaj?»

Sedaj se je pričela solziti. «Rada bi bila videla drugo dekle na mojem mestu, kaj bi neki bila... saj res ni bilo lahko in končno sem le... ženska...»

«Tako torej. — Pripetilo se ni nič. Sedaj pa k stvari. Kaj si mu objubila?»

«Tokrat nisem mislila, da se bom kedaj omožila...»

«Dovolil, zakaj pa ne?»

«No, saj je on že oženjen, in...»

«Ze razumem, — no, in zato...?»

«Zato sem mu objubila, — če pride kedaj do tega, — mislim, da če bi sploh kedaj... da bo potem on...»

Dolg molk. vmes nieno ihtenje.

Končno Aleš z glasom, kakor iz groba: «To... je pa res prav zabavno. In objubila si mu prav za trdno?»

Prikimala je.

«Morda celo prisegla? Saj je bleknil o neki prisegi.»

«Saj je nesmisel. Saj takšna prisega ne velja!»

«Zato sedaj ne gre. Najprej hočem ugotoviti dejansko stanje. Prisegla si torej!»

Zopet je prikimala.

«V kakšni obliki?»

«Zahteval je, naj mu prisožem na vse, kar mi je sveto.»

«In to si storila?»

«Da,» je zahtela. «Pa saj je nesmisel, kar ti javendan!»

Pa ne za Aleša, ki je stal v življenju kot junak in sovražil kompromise. Kako uč veliki mojster Kant? «Živi tako, da more maksima tvoje volje veljati obenem kot princip obče zakonodaje...»

Kdor ne drži svečane prisoge, temu ni nič več sveto. Če pa ni na svetu vere in zaupanja, potem konča vse, vse...»

Pol ure je napeto razmišljal. Rezultat je končno priobčil svoji ženi. Nikakršnega «nazaj!» več! V svoji hiši ne trpi niti kuharice, ki bi prelomila dano besedo, — in tem manj krivopri-sežno ženo! Jaka Prevc se seveda prisegne ne bo poslužil, saj ve, kaj je čast.

Vkljub temu mora ona pokazati, da jej je dana beseda sveta...

«Da, pa če bi... samo pomisli...»

«Tu ni več nikakršnega «čobikanja» in pomisljanja. Zakon naravnosti, dolžnosti, etike ukazujejo neodvra-

no od obzirov, in njim se moramo podvreči brez upora.»

To jo je zlomilo.

Ker je Jaka Prevc hišni gost in nočuje v sobi za tuje, se da reč urediti še nocej.

Med valčkom je gospa Marga našla priliko, da mu zašepeta filozofovo odločitev. Jaka je najprej izbužil oči, ker je mislil, da se jej meša. Potem je dvignil njeno roko k ustnam, ni je pa poljubil, marveč jo vgriznil v palec, tako je bil zadovoljen. Očividno ni vedel, kaj je čast, in se je izpolnitve prisoge prav rad poslužil.

Aleš je ta večer sam sebe prepričeval, da je junak. Ko je legel v samotno posteljo, je citiral pred se:

«Težavna borba je za ideal» (Aškerc) in pa

...kdor pa, da mož in človek je, doseže, ta vreden je živeti za vselej.

(Gregorčič.)

Potem je pričakoval ženo, da pride. Hotel jej je čestitati k zmagi.

Pa ni prišla. Čakal je pol ure, celo uro, čakal je dve uri... Potem ni več vzdržal. Vsa hiša je spala. Splazil se je torej, kakor je bil, v ženitovansko izvezeni spalni košuljo, do Prevcove spalnice in se tam zelo neherojsko sklonil z ušesom h kľučavnici na vratih...

Kmalu na to je stari gospod Kaiser, Alešov tast, zasilil ž kopalnice glasben ropot, šum in žuborenje. Zelo razburjen je vstal, odšel doli h kopalnici, previdno odprl vrata in... odvelel: V poročni noči sedi njegov zet v

Gospodarstvo

ČESKOSLOVAŠKA INDUSTRJA

Po zemljepisni legi je Češkoslovaška, v kateri se križajo najglavnejše kontinentalne železnice in vodne ceste, poklicana posredovati na gospodarskem polju med vzhodno in zapadno Evropo ter severno Evropo in Balkanom. Zaradi svoje zemljepisne lege se je ustanovila Praga, središče cele Evrope na gospodarskem polju. Vse niti gospodarskega življenja srednje Evrope se tukaj stekajo. Lahko se reče, da se je iz nekdanje avstro-ogrške monarhije pred vojno izvažalo osem desetih izdelkov sedanje Češkoslovaške.

V prvi vrsti poljedelske industrije stoji izdelovanje sladkorja in pese s 17,92 odstotka sladkorne obrti celega sveta. Češkoslovaška zavzema vsled tega po Nemčiji drugo, glede izvoza pa prvo mesto v Evropi. Češkoslovaška je v letu 1919 izvozila čez 8 in pol milijona stotov.

Na drugem mestu poljedelske industrije je izdelovanje piva in raznih alkoholov. Svetovno ime ima »plzenski pivo«, katerega se je pred vojno izvažalo okrog 500.000 hl letno. V gojenju hmelja zavzema Češkoslovaška po Zedinjenih državah drugomesto v svetovnem pridelovanju. Razvita industrija alkoholov proizvaja v normalnem času okoli 1.951.000 hl. S 300.000 hl letnega izvoza stoji Češkoslovaška na 4. mestu.

Lesna industrija se dobro razvija vsled velikega bogastva gozdov, ki pokrivajo 32 odstotkov vse površine češkoslovaške republike in dajejo 10.800.000 kubičnih metrov mehkega lesa. Čez dva milijona kubičnih metrov trdega lesa se porabi za železnišne proge, za tlakovanje, za parkete in sode. Glavna stroka lesne industrije je izdelovanje pohištva v 50 tovarnah. Koše in jerbace izdeluje 10, pipe in ustnike 9, palice in biče 10 tovarni. Med izvozne izdelke spadajo tudi ščetke, ki se izdelujejo v 24 tovarnah.

V izdelovanju glasbenega orodja je na Češkem, v deželi glasbe, zaposleno čez 3000 delavcev; polovica teh izdeluje doma gosli in drugo podobno glasbeno orodje, polovica pa pihala. Glasovirje in harmonije prve kakovosti izdeluje 10 tovarni.

Vsled bogastva na lesu se je razvila velika papirna industrija, ki je z eno tretjino navezana na izvoz. V 68 papirnicah se izdeluje do 220.000 ton papirja vseh vrst. V 7 posebnih tovarnah se izdeluje na 50.000 ton celuloze, od katere pripada izvozu 30.000 ton, v 44 tovarnah pa 12.000 ton lepence.

Porcelanska industrija zavzema 100 odstotkov nekdanje avstro-ogrške monarhije in izdeluje posebno na zahodnem Češkem svetoznani beli, barvani in tehnični porcelan, od katerega izvažajo 90 odstotkov.

Steklarska industrija je ena najglavnejših v Češkoslovaški. Izvoz znaša 80 do 90 odstotkov cele proizvodnje. Zaradi izborne kakovosti si je pridobilo češko steklo svetovno ime. V 200 tovarnah je zaposleno 60.000 delavcev.

Kemična industrija je osredotočena na severnem Češkem in obsega 90 odstotkov nekdanjih avstro-ogrskih izdelkov. Velikega pomena je proizvodnja umetnih gnojil, raznih kemičnih produktov, kreme, masti, firneže, barvil, sveč, mila, streliva in podobnih stvari. Veliko se izvažajo grafit in svinčnikovi.

Izdelovanje usnja. V 200 tovarnah izdeluje 10.000 delavcev v tednu 150.000 sirovih kož za izvoz. Imenovana obrt obsega več kot dve tretjini nekdanjih avstro-ogrskih kožnih izdelkov.

Čevljarska industrija obsega 80 odstotkov nekdanje avstro-ogrške proizvodnje.

banji, šklepeta z zobmi in se koplje v mrzli vodi...

Pogled je starca tako prevzel, da ni izdaval niti besede. Nekaj minut je molčel bujil v zeta in se potem odstranil ves mesečen.

«Kaj pa je?» ga vpraša žena, ko se stari spravi zopet v posteljo, šklepetaje z zobmi pri spominu na to, kar je videl.

«Aleš se koplje v mrzli vodi,» pravi stari po sili mirno in ravnodušno, kolikor mu je bilo mogoče.

«Kaaaj?» vpraša stara gospa in se vzpne v posteljo. «V poročni noči... v mrzli vodi?»

«Pojdi dol in pogledj, če ne veruješ. Če bi imel še eno hčer, jo dam raje hišnikovemu sinu za ženo, prej ko kakšnemu filozofu.»

Ko je stara gospa prispela do kopalnice, jo je našla že tiho in temno. Tiho je poskusila pritisniti na kljuko k spalnici novoporočencev. Bilo je zaklenjena. Nejevoljna, pa vendar pomirjena se je odpravila spat. Njen mož je že smrčal, a na obrazu se mu je bralo, da je doživel nekaj pretresljivega.

«Pa seveda,» je zatrjeval odvetnik drugo jutro svojem novemu klientu Alešu. «Na to boste takoj ločeni. V šestih tednih ste zopet svobodni.»

«Hvala bogu,» pravi Aleš.

«Kakšna so dekleta dandanes,» je vzdihnil stari odvetnik. «V poročni noči! Tega pa še res nisem slišal, — v celi svoji praksi še ne! Pa povejte mi, — je nadaljeval, — le kako je to bilo mogoče? Kako je to vse uredila, da niste Vi ničesar zapazili?»

Aleš ni nikdar lagal in je tudi sedaj dejal po pravici, da je že kaj zapazil...

V 250 tovarnah izdelala 40.000 delavcev vsako leto 41 milijonov parov, obutve vsake vrste.

Izdelovanje tkanin zastopa 80 odstotkov izdelkov nekdanje Avstro-ogrške. Industrija bombaža s tremi in pol milijona vreten, 125.000 tkalnih strojev in 170.000 strojev za tiskanje vzorov se osredotočuje na severnem in vzhodnem Češkem ter na severnem Moravskem. Volna se izdeluje v Brnu, Iglavi, Krnovu (Jägerndorf), Liberci (Reichenberg) in na Slovaškem ter šteje skoro pol milijona vreten in več kot 40.000 tkalnih strojev. Pralnice lana iz okolice Trutnova (Trautenau) so svetoznane, ravnotako predilnice, ki izdelujejo poleg navadnega tudi fino damaskovo blago.

Z izdelovanjem tkanin je ozko zvezana konfekcija, posebno na srednjem Moravskem. Za izvoz izdelujejo tovarne posebno fino perilo za damne in gospde. Konfekcija pa izdelujejo največ navadne in delavske obleke. Tkanin se izgotavlja veliko več kakor jih je v Češkoslovaški potreba, česar se mnogo izvažajo.

Izdelujejo se tudi kljubki, slamični in fesi. Čez polovico se jih izvažajo.

Železnarska industrija z 31 plavži in letno produkcijo 1.700.000 ton sirovega železa ima svoja središča posebno na srednjem Češkem, na severovzhodnem koncu Moravske in na srednjem Slovaškem. Sirovo železo predeluje 19 jeklarn in 15 livarn. Na posebni višini stoji izdelovanje mehanične konstrukcije s svojimi središči v Pragi, Brnu, Plzni, Mor. Ostravi in Bratislavi. Tu se izgotavljajo najraznovrstnejši stroji, posebno za tovarne sladkorja, piva in alkoholov. Ravnotako znamenite so tvornice lokomotiv in vagonov. Na dobrem glasu so dalje osebni in tovorni avtomobili, motorni plugi »Praga« in »Excelsior«, ki so posebno sposobni za preoranje vsled vojne upuščeni pokrajini. Češki poljedelski stroji so znani po vsem svetu in se izvažajo kljub ameriški konkurenci povsod. Znamenita je elektrotehnična industrija in izdelovanje drobnega železnega blaga, katero se izvažajo v veliki množini.

Češkoslovaška republika ima izmed vseh srednje-evropskih držav najlepše urejene notranje in gospodarske razmere. Aktivna trgovinska bilanca je presenetljiva celi svet.

III. mednarodni velesejm v Pragi, ki se bo vršil od 1. do 8. septembra t. l., bo obsegal vse te gori našete industrije in bo pokazal gospodarsko silo mlade češkoslovaške republike.

RUSKI INDUSTRIJSKI PROBLEM.

Razpravljali smo že ponovno o industrijski krizi, ki je zavladala na Ruskem kot posledica boljševiškega režima. Pred tedni se je vršil v Moskvi kongres vzhodnega ruskega gospodarskega sveta, na katerem je bilo podano obširno poročilo o stanju ruske industrije.

Iz poročila, ki ga priobčuje pariška revija »Vie Economique«, posnemamo, da stoji v Rusiji, zlasti v južnem delu, skoro vse tvornice v kovinarski industriji. Le nekateri obrati nekdanjih svetovnih podjetij »Russobelge«, »Novorosijski« in »Nikolajev« še delujejo, a še ti v zelo omejenem obsegu. Plavži so po celi Rusiji skoro do zadnjega pogošeni. V Petrogradu dela samo znana tvornica Pušilov, vse druge tvornice počivajo. Podobno je tudi v ostalih industrijah.

Kot glavni vzrok tega propada ruske industrije navaja gori omenjeno poročilo poleg pomanjkanja premoga in sirovin zlasti pomanjkanje individualne inicijativne in podjetnosti. Posamezniki, tako vo-

«Pa kako vendar, ... cele reči ne razumem prav dobro... kako pa, da ste trpeli takšno obnašanje...?»

«Ne samo trpel, celo prišil sem jo k temu, ker bi bila sicer prelomila dano besedo.» In staremu gospodu, ki je vedno bolj osupnjeno bujil vanj, je docent Aleš razložil na »predležečem« slučaju, kako silno komplicirana in zamotana postane najenostavnejša reč, če jo vzame izučeni filozof v roke.

Odvetnik si je opetovano potipal čelo. Ko se je uveril, da se mu ni zvrtilo, je svetoval Alešu:

«Za božjo voljo ne pripovedujte o tej reči nikomur! Pri meni je zadeva dobro shranjena, če pa izve sodišče za dogodek, potem vas ne bo ločilo, marveč kznovalo radi pregreška po § 132 k. z.»

Aleš obledi in zahteva pojasnila. Ko je pa izvedel, kakšne kazni mu groze radi zvodništva lastne žene, mu je hotelo priti slabo. Ko ga je odvetnik zopet spravil k sebi, mu je še svetoval: «Svojo ženo obdržite, kakršna je, za vas je še vedno dobra dovolj, samo skrbite za božjo voljo, da ne bo klepetala.»

Odvetnik ni poznal Aleša in njegovi večini zakonov neizprosne etike. Ze drug dan je ležala kazenska ovadba na pisalni mizi državnega pravdnika in šest tednov kasneje je sodišče zmajevalo z glavo, priznalo Alešu olajševalne okolnosti in ga zašilo za 14 dni. Tudi prošnja na pomiloščenje ni pomagala. Vkljub resnemu in blagohotnemu trudu se na najvišjem mestu niso mogli znajti v Alešovem etičnem labirintu.

Profesor najbrže ne postane nikoli. Svojo ženo ima Aleš še vedno.

M. A. X.

lični organi kakor posebno detavet, so izgubili veselje do pravega in intenzivnega dela. Ruski uradnik in ruski delavec sta za današnje razmere tako slabo plačana, da od poštenega dela ne moreta živeti. Mnogo je zakrivila tudi prvotna boljševiška demagogija, ki je ljudem vedno pripovedovala, da je prišel čas absolutne prostosti in neodvisnosti. Umevno je, da so široke ljudske mase, ki so delale pod carskim režimom mnogokrat le iz strahu pred nagajko, pozneje še bolj popustile. Boljševiška vzgoja in disciplina tega samoumevno v tako kratkem času nista mogli popraviti.

Poročilo, podano gospodarskemu svetu, te momente odkrito priznava. Priznava tudi, da ni misliti na naravno sanacijo v doglednem času. A Rusija ne more več čakati. Zato predlaga referat gospodarskemu svetu, naj pristane na predlog, da se začasno pripuste k oživljenju in organizaciji ruske industrije tujim kapitalistom.

Seveda to ne gre tako lahko, ker ima zapadni kapital, tako evropski kakor ameriški, utemeljeno nezaupevanje v ruske razmere. Vendar pa se pogajanja stalno nadaljujejo in zlasti Krasin si mnogo prizadeva, da bi zainteresiral evropska in ameriška velepodjetja za Rusijo. Vesti o skupnem angleško-nemškem koncernu se kljub vsem demantiranjem vzdržujejo. Vprašanje seveda je, ali se bodo mogli ti načrti realizirati. Pokazala bo to najbližja bodočnost.

VODNE SILE NA ZEMLJI

Celotna energijska potreba naše zemlje se ceni na 120 milijonov H. P. Od tega je krito samo 20 milijonov H. P. z vodnimi silami, dočim je na celi zemlji na razpolago za okrog 745 milijonov H. P. vodnih sil. Od tega odpade na Evropo okoli 65 milijonov H. P., torej na vsakega prebivalca približno 0,27, na Afriko 160 milijonov (na prebivalca 1,14), na Severno Ameriko 160 milijonov (na prebivalca 1,27), na Južno Ameriko 94 milijonov (na prebivalca 5,25), na Avstralijo 30 milijonov H. P. (na prebivalca 3,75 H. P.).

Vendar se vse te vodne sile radi nedostopnosti ali raznih drugih ovir ne morejo izrabiti. Ali tudi, ako vzamemo od 745 milijonov H. P. vodnih sil celi dve tretjini proč, še ostane več kot preveč za potrebo naše zemlje.

V Jugoslaviji imamo za našo potrebo nad mero vodnih sil, ki še čakajo v veliki večini izkoriščanja. V sami Sloveniji se izkorišča nad 40.000 H. P. Falska elektrarna proizvaža spomladi in jeseni, ko je dovolj vode okrog 35.000 H. P. Na dan, a pozimi in poleti, ko je pri nas stanje vode nizko, le 18.000 H. P. Elektrarna si v času nizkega stanja vodnega akumulira v katerih zbere podnevi, ko se elektrika ne rabi v toliki meri dovolj elektrike za ponoči.

V Franciji se od 6 milijonov H. P. vodnih sil izkorišča 1,5 milijona, v Nemčiji od razpoložljivega 1 in pol milijona 0,62 milijona. V Angliji se ceni vodna sila na 1 milijon H. P.; od tega se izrablja le 8 odstotkov. Italija izkorišča od razpoložljivih 5 milijonov le 26 odstotkov, Španija od 5,2 milijona 12 odstotkov, Švica od 2,5 milijona 24 odstotkov.

Oblike, v katerih nam narava nudi vodne sile, so zelo različne. V nekaterih deželah je obilo vodnih sil z močnim padcem, ki se dajo z malimi stroški prirrediti za izkoriščanje, tako na Norveškem, kjer se od 11,9 milijona H. P. izrablja 1,38 milijona. Razpoložljiva vodna sila Niagarskih vodovodov v Ameriki se ceni na 5 milijonov H. P. Izkoriščanje teh sil razmeroma ne bi bilo težko prirrediti. Prirreditve vodnih sil za izkoriščanje v naši državi, pred vsem v Sloveniji, je združena večinoma s precejšnjimi stroški zaradi po večini malega padca in neenakomerne množine vode v različnih letnih časih, kakor smo že gori omenili.

DVIGNIMO POLJEDELSTVO.

Poljedelstvo je v naši Jugoslaviji že zelo slabo razvito. Ker je naša država poljedelska, zato je njena prva in najvažnejša naloga in dolžnost, la pospešje poljedelstvo. Ako primerjamo donos našega poljedelstva z onim drugih držav, vidimo, da zaostaja daleč za donosom teh držav. Na prostoru, ki pridelava jugoslovanski poljedelec 6 do 10 stotov pšenice, pridelava avstrijski kmet 14, češki 18, nemški 24 in nizozemski že 31 stotov pšenice. Leta 1920 je bilo v Jugoslaviji posejanih 4.558.000 ha, kar je prineslo 43.992.000 stotov pridelka, ali povprečno 9,6 stota na ha. Ako bi obdelovali zemljo tako, kakor jo obdeluje n. pr. nemški kmet, bi pridelali skoraj trikrat toliko. Poudarjati moramo, da je zemlja v Jugoslaviji jako dobra in prikladna za obdelovanje, je boljša kot v Nemčiji. Ali pri nas se z malenkostnimi izjemami obdeluje zemlja še po načinu naših dedov.

Poraba umetnih gnojil je pri nas v primeri z drugimi državami naravnost malenkostna. Pred vojno se je porabilo umetnih gnojil na ha zemlje v Avstriji 8,5, Nemčiji 28,3, v Belgiji 39,7 kg.

V naši zemlji tiči ogromno premoženje, samo dvigniti ga ne znamo. Kmetovalcu treba strokovnega pouka, strokovnih šol za razne panoge poljedelstva. Nimamo strokovnih šol ne za kmetovalstvo, ne vinorejno, ne gozdarstvo, ne obrt, pa smo vendar začeli z visokimi šolami, namesto najprej z onimi, po-

tem s temi, ali pa vsaj z obojimi uskrat. Potovalni učitelji bi naj širili pojmovanje gospodarskih vprašanj. Strankarska politika se neguje preveč, gospodarska pa vse premalo.

Zadruga naj omogočajo nabavo poljedelskih strojev in drugih gospodarskih potrebščin, katerih si posameznik sploh ne more ali pa ne ugodno nabaviti. Zadrugništvo je lahko v tem oziru veliki pospeševatelj blagostanja.

Napačilo je in zgrozno, če slovenskega poljedelca begajo in razburjajo s trditvijo, da bo propadel in bo moral s svoje rodne grude, ker hrvatski in srbski kmetovalci cenejše proizvajata. Po učujmo rajši našega poljedelca, da njegov način dela ni dober, da vsi trije, slovenski, hrvatski in srbski kmet s svojim obdelovanjem ropajo zemljo in da bi s pravilnim obdelovanjem lahko mnogo več pridelali, kakor sedaj.

Ne v hujškanju proti državi, ne v hujškanju človeka proti človeku, nego v gospodarskem delu in izobraževanju, tiči naša blaginja in naš uspeh.

Fr. Zelenič.

LJUBLJANSKI TRG

Škodljivost italijanskega uvoza sadja in zelenjave.

Večina ljubljanskih mesarjev se je ovadila na državno policijo, ker niso hoteli znižati cen. Izgovor na se vedno visoke cene živine ljubljanskega nakupovalnega področja ne utemeljuje visokih mesnih cen v Ljubljani, ker je danes nakup živine na Hrvaškem in deloma tudi na Stajerskem mogoč pri mnogo nižjih cenah kot po Kranjski, kjer delajo cene prekupci in direktni italijanski nakupovalci. Glede zelo različnih mesnih cen po slovenskih mestih in po deželi posebno pa v primeri z onimi cenami vojaških dobav, se občinstvo opozarja, da so cene odvisne v pretežni meri od kakovosti blaga. Dobro volovsko meso se ne more sekati po isti ceni, kot mršave stare krave in biki. Najvišja prodajna cena za volovsko meso za trg je 30 K kilogram prvi del, 34 K zadnji del; za mesnice prvi del 32 K prvi del, 36 K kg zadnji del. Pričakovati je v kratkem ugodnejših cen.

Branjevske vsled določitve najvišje prodajne cene za črešnje kg 12 K za prvotno blago, 6—8 K za blago druge vrste, štrajkajo cel teden, tako da na trgu ni bilo črešnje. Prve letošnje iz Italije pripeljene črešnje so stale 32 K kg, potem je cena polagoma padla na 24 K in potem obstala na ceni 16 K kg. Vpliv italijanskega uvoza sadja in zelenjave na naš trg je skrajno nugoden vsled valute ter stalno diktira cene domačim pridelkom. Ker smatramo lahko uvoz sadja in zelenjave iz Italije kot luksuz-blogo, ki stane vsako leto težke milijone, brez fiktivne potrebe in poleg tega diktira našemu domačemu trgu daleko previsoke cene moramo označiti ta uvoz kot vsestransko škodljiv. Potrebe domačega trga krležimo lahko z domačimi pridelki brez uvoza ter s tem pospešimo lastno produkcijo in ohranimo denar doma. Vsled valutne diference so cene italijanskega blaga naravnost gorostasne. Grah v stročin 25—30 K kg, črešnje 32 K kg, čebula 16 K kg, hruške 24 K kg, fižol v stročin 30 K kg, mala glava salate 5 K itd. Te cene potem veljajo kot smernica za nekaj tednov pozneje na trg došlo domače blago. Interesente se opozarja, da se v bodoče ne bo pripustilo za ljubljanski trg visokih cen omenjenega importnega blaga, teneuč edino cene, ki so v dopustnem razmerju s predvojnimi cenami. Stokratni in večkratni cen ne smemo dopuščati.

Trg je dobro založen, samo laje zopet primanjkuje, cena 2 K za kos. Občinstvo se prosi, da naznani vse prekupce. Zadojstuje anonimna ovadba.

— Poročilo o trgovini s poljskimi pridelki od 24. t. m.: Pečuj: Vreme deževno, vsled česar zaostajajo dovozi. Pšenica 1050—1060, koruza za mline 520—530 K. Izgledi žetve so dobri, samo jari ječmen je slab. — Sombor: Dovozi slabi. Cene rastejo. Živahno povpraševanje. Pšenica 1070—1080, koruza 420—430, oves 520—540 K. Vreme lepo.

— Poziv uvoznikom iz Avstrije v okvirju kompenzacijske pogodbe. Oni, ki so v okvirju kompenzacijske pogodbe z dne 1. septembra 1919 uvažali blago iz Avstrije ter so dobili od avstrijskega blagovno-prometnega urada (Deutsch-österreichisches Warenverkehrsüro) na Dunaju obvestilo, da so jim pri Centralni upravi za trgovski promet z inozemstvom stavljeni na razpolago iz storniranih akreditivov sili iz kurzne diference izvirajoč denarni zneski, se pozivajo, da vložijo z 2 dinarskim kolkom opremljene prošnje za izplačilo teh zneskov pri navedeni upravi v Beogradu, Krunska ulica št. 14. Prošnje je reba priložiti potrdilo pristojnega davčnega urada, da je priloženo plačal za leto 1920 in prvo polovico leta 1921 predpisane davke. Prošnje brez tega potrdila se ne bodo vpoštevale.

— Železniško-prometna pogajanja naše države z Madžarsko. Iz Beograda poročajo: Pred kratkim se je končala železniška konferenca naših in madžarskih delegatov v Subotici. Konferenca je bila sklicana na prošnjo madžarske vlade. Po uspešno končanih pogajanjih se je sestavila skupna komisija carinskih in finančnih strokovnjakov, ki je obhodila vse omejene kraje v svrhu proučevanja vprašanja o carinjenju blaga in o vidiranju not-

niš listov, ki se imenujejo »Vestnik za našo dosegzeno sporazumu bi se uvedel potniški in tovarni promet z Madžarsko. Zaskrat naj bi se uvedel en vlak iz Beograda za Budimpešto in iz Zagreba za Budimpešto ter potniški brezvizijski iz Beograda. Kdaj pričnejo ti vlaki voziti, je odvisno od odobrenja sporazuma obeh vlad. Pričakuje se, da bo ta zveza z Madžarsko vzpostavljena početkom julija.

— Likvidacija tvornice za opako v Križevcih pri Ljutomeru. Križevska opakarna, ki izdelala letno do 6 milijonov komadov razne opake ter ima lastno elektrarno s katero razsvetljuje svoje podjetje in tri sosedne občine, se likvidira. Tvornica je naprodaj.

— Nova tvornica za opako. Z glavnic v znesku 1. milijona kron se bo osnovala v Veliki Kladuži tvornica za opako in slične predmete.

— Češki vzorčni vlak. Prijave za odpoštovanje češkega vzorčnega vlaka na Balkan so zaključene. Vožnja bo trajala 6 tednov. Vlak bo obstal v Jasiju, Galacu, Bukarešti, Ruščuku, Varni, Šumenu, Plesni, Sofiji, Kjustendilu, Nisu, Skoplju, Beogradu, Novem Sadu, Zagrebu, Ljubljani in Mariboru. Med vzorci bodo gospodarski stroji, kovinski izdelki lokomotive, vagoni, tkanine itd. Dan priboda v Ljubljani in Maribor se objavimo.

— Padanje cen. Iz Rima se poroča, da so v zadnjem času začele v Italiji cene raznih predmetov znatno padati. Najpogostje so se znižale cene tekstilnemu blagu, nato žitaricam, sedaj pa tudi ostalemu blagu. — Istotako poročajo češki listi, da so cene v Češkoslovaški nižajo. V trgovinah je nastal zastoj, ker konzum ne kupuje mnogo v nadi, da bodo cene še nižje padle. Vzrok temu padanju cen je živahna trgovska konkurenca, ki se je pričela razvijati že po predvojnem uspehu.

— Silno padanje poljske marke. Poljska marka pada neprestano. K padanju se brezdvomno mnogo pripomoglo makamacija Nemčije, ki se hoče maščevati naši sovražni Polski. Največ pa je krivica temu brezsystemu finančialna politika činiteljev poljske republike. Se pred kakim letom je veljal dolar v Poljski okoli 1700 poljskih mark, avgusta lani že okoli 300, pred vojno z Rusijo 300, pred kakim mesecem 800, nato 1000, a zdaj notira okoli 1200—1300. Nade ni, da se bo padanje ustavilo. Danes veljajo dve marki manj nego predvojni vinar. Nesiguren položaj vsled novarne sosedne Nemčije, kar sili Poljsko, da vzdržuje nerazumno voško vojsko, tudi uničujejo poljsko valuto. Vsled tega se tiskarna za tiskanje bankovcev ne more ustaviti. Poplava poljskega papirnatga denarja je naravnost velikanska. Saj se nahaja baje samo v Avstriji 12 milijard poljskih mark. Koncem 1919. je bilo v prometu 5 milijard, koncem 1920. leta 45, a sedaj jih je okoli 100 milijard.

— Bilanca francoske zunanje trgovine. Razvoj francoske zunanje trgovine kaže za prvih pet mesecev t. l. izredno povoljen uspeh. Trgovinska bilanca je prvič močno aktivna. Izvoz izkazuje od januarja do 31. maja vrednost 9049 milijonov frankov, uvoz pa 8683 milijonov proti 7827 oziroma 15.722 milijonem in v enakem razdobju lanskega leta. Izvoz se je povečal torej za 1222 milijonov, a uvoz se je zmanjšal za 7038 milijonov. Bilanca prvih pet mesecev, ki je bila lani za 7894 milijonov frankov pasivna, je letos z 366 milijoni aktivna. Uvoz švil je padel od 4.1 na 1.9 milijarde.

— Zaloga nakupljenega lesa v Madžarski se cenijo na 1 do 2 milijarde madžarskih kron.

— Cene kavečuka v Angliji silno padajo in so že dolgo časa pod predvojnimi. Seveda so v državah s slabo valuto še vedno mnogo višje, nego pred vojno. Dne 1. januarja l. 1914. je stal 1 kg v Angliji 2.3 šilinga, 1. februarja 1920. 2.0½ ter 1. junija t. l. 0.9 šilinga.

— Belgijski kapitalisti se zanimajo za Poljsko. Več belgijskih kapitalistov in podjetij se je obrnilo na poljsko vlado radi vložitve svojega denarja v poljska podjetja. Gre v glavnem za gradnjo električnih železnic in tramvajev ter za organizacijo metalurgične industrije v Poljski.

— Nemška trgovska monarhija. V zadnjem času je naročenih zopet več trgovinskih ladij v ladjedelnih v Hamburgu. Poleg tega jih še čaka nekaj izgotovljenih.

— Ruske banke. Moskovski svet je sklenil, da sme Narodna banka v Moskvi po vseh ruskih mestih vzpostaviti svoje podružnice. Sovjet dostavlja v svoji odredbi, da dobi banka potrebno glavnic od nemških velebank. Tako bodo boljše, ki so uničili rusko gospodarstvo in uničili svoj denar, zdaj lahko zadovoljni, da pridejo v odvisnost inozemskega kapitala.

— Zlata zaloga v Zedinjenih državah je znašala koncem aprila tega leta 3.089.679.800 dolarjev.

— Prodnacija zlata v Transvaalu je znašala v maju 687.776 unc v vrednosti 2.898.048 funtov šterlingov proti 681.382 uncam v vrednosti 2.895.874 funtov šterlingov v aprilu. Lani v maju je znašala produkcija 699.041 unc, a vrednost je bila 2.970.924 funtov šterlingov. Prodnacija je tokom zadnjih let precej padla.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeva ulica št. 2

260 28

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah, Ptuju in Brezicah.

Delniška glavnica

K 50,000.000

Rezerve okrog K 45,000.000

Se priporoča za vse v njeno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Čekovni račun v Ljubljani št. 10.509.

Brzjavni naslov: **Banka Ljubljana.**

Telefon št. 261 in 413.

Trgovska hiša

1009 3-2

na najprometnejšem kraju v Ljubljani, trinadstropna, z velikim in manjšim lokalom (kjer obetajo že od leta 1874. renomirana trgovina s srebrnino in zlatino, katera se lahko z inventarjem in blagom prevzame) in vinotoč s kletjo, lepo stanovanje s krasnim vrtom proti gradu, se prodaja. — Pismene ponudbe pod „Brez posredovanja“ na Anončni zavod Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 6.

Ajdovo moko, najfinejšo Koruzno moko

1012 3-8 **Koruzni zdrob** na debelo nudi **Otrobe**

Mirko Weinberger, Zagorje ob Savi.

Jancigaj & Gagel **specijalna trgovina** raznovrstnega bombaža, športnih čopic, čevljev in gamaš. Na veliko in malo.

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 8.

Bled Pension Mangart Bled

Najkrasnejši razgled na Alpe, Karavanke in gorenjsko ravan.

Najmirnejši kraj.

Pr. jazne sobe, niske cene, vestna postrežba. V bližini (10 minut) pošta, kolodvor, jezero. V neposredni bližini izprehodi po mirni naravi. Vintgar. 1007 3-2

Milka Florjančič, Bled II.

Naročite se na „Pota in cilji“.

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I.-II. zvezek: A. Melik, **Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev**. I. del, vez. 21 K, II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti K 5 40 več.

III.-IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, **Uvod v slovo**. 72 K, pošta 3 K več.

V. zvezek: A. Melik, **Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev**. Meh. vez., fin. papir 60 K, pošta 3 K več. Broš. navadni papir 42 K, pošti 2 K več.

Naročila sprejema

Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Kontoristinjo

zmožno slovenske in nemške stenografije in strojepisja 1026

se takoj sprejme v mestu na Štajerskem.

Mesečna plača K 2000-- do K 2500--.

Ponudbe na upravo „Jutra“.

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najfiniših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov

Franc Cerar v Stobu

pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema v-a naročila in moderniziranje tvojka Kovačević i Tršan v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejema 1021 v sredo in v soboto. 52-1

Zaloga Wertheimovih blagajn

ognja in vloma varne, v vsaki velikosti, razpoljila točno in ceno, kot vsaka Dunajska trvdka.

Cene:
Št. 0 K 2500--
> 1/2 3000--
> 1 4000--
> 2 5000--

Franc Schell

1. jugoslovanska izdelovalica blagajn in kaset

Maribor, Koroška cesta 31.

Polnogumijasti obroči: za tovarne avtomobile
Pnevmatiko za kolesa in avtomobile
Kolesa
Avtomobili najceneje 585 13

J. GOREC, Ljubljana

Gospodarska cesta 14.

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka. 634 23

Ant. in Jož. Brajer-Kapele

Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Ustanovljeno 1866

Predtiskarija

kleknanja in veziva

C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

Ustanovljeno 1866

Doktor prava

s sodnijsko in enoletno odvetniško prakso, trgovsko izobražen in praktičen, knjigovodja, stenograf, strojepisec, govorec slovensko, francosko, nemško in nekaj angleško, **išče službe** pri banki, industrijskem ali trgovskem podjetju itd. Cenj. dopisi pod „Služba“ na Aloma Company, d. z o. z. v Ljubljani, Kongresni trg 3. 1027

Spisi o naši državi.

A. Melik: **Jugoslavija**. Zemljepisni pregled. I. del. Meh. vezana, fin. papir 60 K, po pošti 3 K več. Broš., navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.

A. Melik: **Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev**. II. dela I. del 21 K, II. del 42 K. Poština za oba dela 9 K.

A. Ogris: **Borba za jugoslovansko državo**. Cena 32 K, po pošti K 1:80 več.

Dokumenti o jadranskem vprašanju. Cena 18 K, p. pošti K 1:80 več.

Št. Sagadin: **Naš sadašnji ustavni položaj**. Cena 16 K, po pošti K 1:80 več.

Naročila sprejema:

Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

M. Kuštrin

Tehnični, elektrotehnični in gumi-jevi predmeti vseh vrst na drobno in debelo. - Glavno zastopstvo polnih gumijevih obrocev za tovarne avtomobile tovarne Walter Martiny. Avtogaraže in avtodelavnice s stiskalnico za montiranje gumijevih obrocev pod vodstvom inženirja v centrali Ljubljana, Rimska cesta 2. Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovarnih avtomobilov. 543 26

Centrala:
Ljubljana,
Rimska cesta 2.

Podružnice: Ljubljana, Maribor, Beograd,
Dunajska c. 20, Jurčičeva ul. 9, Knez Mihaj-
tel št. 470. tel. št. 133. lova ul. 3.

Ravnokar je izšla

Svetovna vojna

v pesmi in slikah, I. in II. zvezek.

Cena posameznemu zvezku 4 krone.

Dobiva se pri kolporterjih, v trafikah in v upravi „Domovine“, Sodna ulica 6.

prej A. Zankl sinovi.

Medić, Rakovec & Zankl

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjavni: Meraki, Ljubljana. Telefon: 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljnate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleškarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti. 657 40

„MERA KL“. Lak za pode. „MERA KL“. Linoleum lak za pode.

„MERA KL“. Emajlni lak. „MERA KL“. Brunoline.

Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Enonadstropna hiša z vrtom in stavbiščem

na Domobranski cesti šte. 7 v Ljubljani

v dobrem stanju, v pritličju in v prvem nadstropju po dvoje stanovanj, stanovanje tudi v kleti, v prvem nadstropju parketna tla, stranišča z izplakovanjem, hiša kanalizirana ter do leta 1925. davka prosta

se prodaja dne 27. junija 1921. ob devetih dopoldne

pótem prostovoljne sodne dražbe v pisarni notarja dr. Kuharja, Kolodvorska ulica št. 3 v Ljubljani.

Skupna stavbna vrednost stavbišča (432 m²), vrta (534 m²) in poslopja (202 m²) ter železne in lesene ograje **K 645.030**—.

Izključna cena 500.000 K. Dražbeni pogoji na vpogled pri notarju dr. Kuharju. 1028 2-2

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južno železnice. Brzovozni in tovarni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zaccarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzjavni: Ranzinger. 784 52 Intorurban telefon 60.

COSULICH-LINE

(prej Austro-Amerikana)

TRST-AMERIKA

prevažna potnike v New-York redno trikrat, v južno Ameriko po enkrat mesečno. — Pojasnila in prodaja vozniških listkov

Simon Kmelec, glavni zastopnik za Slovenijo v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.

Odplov poštnege parnika „Argentina“ 9. julija 1921.

brzoparnika „President Wilson“ 25. julija 1921. 714 37-11

Naročajte

Ljubljanski Zvon

letnik 1921.

Ljubljanski Zvon je najstarejši in najboljši slovenski leposlovni mesečnik. Novi letnik prinaša celo vrsto po-vesti in člankov, ki bodo zanimali vsakogar. Izšel je popolnoma novi opremi. 206 29

Celoletna naročnina znaša 180 K, polletna 90 K, četrtletna 45 K. Izhaja vsak mesec.

Upravništvo Ljubljanskega Zvona

Ljubljana, Sodna ulica 6.

: Jadranska banka :

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. **Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.**

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Zrst, Wien. 9 53

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Ljubljana, 25. junija.

Praznovanje Vidovega dne v Ljubljani: V torek dne 28. junija se praznuje Vidov dan kot državni praznik in spominski dan preminulih boriteljev za vero in domovino. V ljubljanski stolnici se bo ob desetih daroval slovesni rekviem. Na šolah se ne bo vršil pouk. V državnih in drugih javnih uradih in obratih bo vsako delo počivalo. Tudi sicer naj delo na ta dan počiva, trgovine naj bodo zaprte. Razobesijo naj se povsod državne in narodne zastave.

Poslanik Ivan Hribar je večeraj zvečer na potu v Beograd pasiral Maribor. V Beogradu ostane par dni, nakar obišče na povratku pesnika Josipa Stritarja na Dunaju.

Imenovanje v politični službi. Vladni koncipist Ivo Šubic v Celju je imenovan za okrajnega komisarja.

Politični klub JDS v Ljubljani. Gg. štani se opozarjajo na velezanimivo in času primerno predavanje g. profesorja dr. Nikole Radočiča o kosovskem boju v torek točno ob 11. uri predpoldne v veliki dvorani univerze.

Za župana v Lescah je bil izvoljen g. Fran Vidic, pristaja SKS. Isti stranki pripadajo tudi vsi svetovalci.

Zupanske volitve na Stajerskem. Ker je bila v Gornji Radgoni izvolitev nadučitelja Mavriča za župana razveljavljena, se je vršila te dni nova županska volitev, pri kateri je bil izvoljen za župana demokrat dr. Lonart Boecio. — Tudi v Vojniku so se morale radi neke manjše napake pri zadnji županski volitvi vršiti nove volitve, pri kateri je bil z vsemi glasovi zopet izvoljen za župana trgovec in posestnik g. Julko Kovčič. Tudi vsi štirje svetovalci so naprednjaki.

V odbor «Kazine» je bil 24. t. m. izvoljen g. profesor dr. Fran Novak in ne g. odvetnik istega imena, kar s tem na željo zadnjega ugotavljamo.

Protestni shod proti blamaži, ki so jo doživeli združeni klerikaleci in nar. socialci na petkovem občnem zboru kazine, so sklicali razjarjeni voditelji nočjo v ljubljanskem «Unionu». Malemu številu poslušalcev je govoril pod predsedstvom blagajnika mestne zastavljaln. g. Esta, najprej g. Juvan, ki je ponavljal stare, že parkrat razkrinkane laži o zadnjih dogodkih in moril poslušalce celo poldrugo uro, za njim pa klerikalec Orehek.

O občnem zboru «Kazine» sta prišla «Slovenec» in «Jugoslavija» tako zavita poročila, da more vsakdo, kdor je bil navzoč brez vsega spoznanja verodostojnost poročanja «Jugoslavije». Ugotoviti hočemo pa tole: «Jugoslavija» namreč poroča, da niso rešitelji pustili v dvorano poročevalcev nedemokratskih listov. To je navadna laž, ker v dvorano je mogel vsak poročevalac, ki se je le legitimiral. Tako je imela tam «Jugoslavija» svojega poročevalca, a «Slovenec» je imel kar tri, glavnega urednika Smodeja in sourednike Švajgerja ter Puca ter uredniškega slugo Grošlja, katerih niti eden ni član društva «Kazine», torej so bili samo poročevalci!

Naslednik Ernesta Denisa. Današnja «Jugoslavija» dobesedno javlja pod gornjim naslovom: «Na zboru «Instituta Slovenskih Nauka» je bil izvoljen za predsednika tega instituta g. Aleksander Mejca, profesor na Collège de France, ki se je nedavno mudil med nami. Gospod prof. Ernest Denis pa se je za dosedanje predsedniško mesto zahvalil. — Vsek Slovian se gotovo spominja s kako veliko žalostjo so sprejeli vsi Slovani zlasti pa Jugoslavo in Čehoslovaki pred pol leta žalostno pariško vest., da je umrl naš veliki prijatelj Ernest Denis. Vsi slovenski listi so prinašali obširne ne-

krologe v spomin velikega našega zagovornika, danes pa javlja «Jugoslavija» njegov odstop od predsedništva «Instituta Slovenskih Nauka». Res pomilujemo čitatelje tega vodilnega slovenskega lista!

Kongres Udruženja gledaliških igralcev SHS v Ljubljani. Ljubljansko občinstvo, katero v dneh 2., 3., 4. in 5. julija se nima sreče zapustiti prašnih ulic našega mesta, hoče Udruženje gledaliških igralcev odškodovati kolikor je v njegovi moči z raznimi domačimi prireditvami na prostem, kakor tudi z dobrimi dramskimi in opernimi predstavami v obeh gledališčih. Pri predstavah sodelujejo vse najboljše moči jugoslovanskih gledališč iz Beograda, Zagreba, Novega Sada itd. na kar se občinstvo že sedaj opozarja. Predprodaja vstopnic, kakor tudi natančen vspeled vsake prireditve bodo pravočasno javljeno v dnevnem časopisu.

Komerz Društva zasebnega uradništva Slovenije v Ljubljani. Društvo zasebnega uradništva Slovenije v Ljubljani priredi povodom svoje skupščine v torek dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer komerz v hotelu «Bellevue» in prosimo vse tovariše in tovarišice in vse, ki ljubijo prosto, neprisljano zabavo, da se te prireditve v kar največjem številu udeležijo.

Vidovdanske slavje v Cerkljah. Sestrazredna osnovna šola v Cerkljah na Gorenjskem priredi 29. junija ob treh popoldne v šolskih prostorih v prid Jugoslovanske Matici javno Vidovdanske slavje. Spored obsega med drugim narodno himno «Bože pravde», «Vidovdan 1389. in 1921.» (govor), petjo in deklaracijo ter končno Finžgarjev «Ptičji kralj».

Denarni zavodi so na državni praznik Vidov dan, 28. t. m. zaprti.

Ljubljanske brivnice bodo na Vidov dan zaprte, na praznik sv. Petra in Pavla pa od 8. ure zjutraj do 12. ure popoldan odprte. Člani zadruge naj sklep načelstva zadruge vpoštevajo.

Zlato poroko praznujeta v ponedeljek dne 27. junija 1921 ob 10. uri popoldne v grajski kapeli na ljubljanskem gradu gospod Anton Perjatelj in njegova soproga gospa Ana Perjatelj. Jubilantom iskreno častitamo.

Razstava ženskih ročnih del. II. dekliska meščanska šola v Ljubljani (Šiška) priredi dne 28., 29. in 30. t. m. od 8.—12. ure dopoldne ter od 3.—6. popoldne v šolskih prostorih razstavo ženskih ročnih del.

Kranjska deželna banka se je preselila iz deželnega dvorca v Selenburgovo ulico št. 4, v prostore bivše Szantnerjeve trgovine.

Savez SHS žena v Ljubljani ima v ponedeljek ob 17. na magistratu v posvetovalnici svojo sejo. Prosi se, da se je zanesljivo udeležijo vse odbornice glavnega odbora in vseh odsekov.

Žegnanje v Trnovem. Kakor je bilo že objavljeno, priredi «Pevsko društvo Krakovo-Trnovo» v nedeljo 26. t. m. popoldne v Hribarjevem gaju veliko ljudsko veselico, pred katero se vrši po mestu sijajen spreved s «podkovanim karfom» ob spremstvu jezdecov, ribičev, skupin narodnih noš in godbe «Zveze jugoslovanskih železničarjev». Isti odhaja ob pol 3. uri popoldne iz «Jeka» na Trnovskem pristanu po Krakovskem nasipu čez Stari trg, Mestni trg, Frančiškanski most mimo glavne pošte po Selenburgovi ulici, skozi Gradišče, po Rimski cesti, Emonski cesti, Kolizejski ulici v Hribarjev gaj, kjer se prične ob 4. uri velika ljudska veselica. K obilni udeležbi vabi odbor.

Soteska Vintgar je popravljena in izletnikom zopet pristopna najlepša pokrajina našega divnega gorenjskega kota.

Veselica gasilnega društva v Borovnici se je radi neugodnega vremena preložila na praznik t. j. 29. VI. 21. Spored isti. K obilni udeležbi vabi — Odbor.

Da popravimo, Na naše sodice «čudni železničarji», ki smo jo pričeli pred par dnevi, smo dobili iz železničarskih krogov več dopisov, v katerih se nam zatrjuje, da gre pri notici očitno za zmoto ali zamenjavo. Železničarji, na katere bi se mogla dotična notica nanašati, da so narodni nele danes, ampak so bili to že pod Avstrijo.

Plačilo za «bacanje karts» Poročajo nam iz Trebnjega: Ravno se je odigrala pred nami zanimiva slika. Skozi vas so se pripeljali štirje vozovi rumenskih cigrov kotlarjev iz St. Jermeja. Pri orožniški postaji so jih vstavili, ker se je ravno pred njimi pripeljal opeharjeni kmetič šentjernejske okolice in naznanil, da so ga opeharili za 515 kron, ki jih je dal kot plačilo za «bacanje karts». Bilo je krika in vika, ali slednjše se je ciganka le vdala in dala denar nazaj. Možakar pa se je krepko pridružil, da je to bilo prvič in zdaj, ko si je dal «šlogati». Opozarjamo prebivalstvo po Dolenski poti Višnji gori in Ljubljani, da ne nasede ciganskim sleparicam.

Umrla je danes bčerka Mira g. Franca Ferlina v Smarju pri Jelšah. Pogreb bo v ponedeljek ob osmi uri. Ugledni narodni rodbini izrekamo naše sožalje ob težki izgubi.

Marijorski papirnat drobiž pride s 30. junijem iz prometa.

Zanimiva pravda med posestniki v Migojnicah in erarjem. 16. aprila 1920. se je v Migojnicah pri Grižah vsled iskre iz lokomotive rudniškega vlaka vnela slamnata streha hiše posestnika Firšta. Radi suhega vremena in vetrovja je bilo v trenutku pol vasi v ognju in so zgorela 24 posestnikov vsa poslopja z vsem inventarjem. Po brezuspešnih pogajanjih z erarjem glede odškodnine, so kmetje vložili pri celjskem sodišču tožbo za odškodnino v skupnem znesku preko 900.000 K. Ker je zastopnik finančne prokuratorie izpodbijal pristojnost celjskega sodišča, se je 23. t. m. vršila razprava o vprašanju pristojnosti. Sodišče se je priglasilo za pristojno. Ko postane ta razsodba pravomočna, se bo vršila razprava o odškodnini, ki jo bodo oškodovani kmetje nedvomno tudi dobili.

Požrtvovalnost naših Goričanov. Za «Narodno obrambni sklad» so nabrali v Ajdovskem okraju dosedaj 3434 lir. Za nesrečne žrtve v Istri pa je nabrala «Goriška straža» 5977 lir. Poleg tega pa vzdržujejo tudi še vsa svoja društva. Posnemajte vrle Goričane in podpirajte «Jugoslovansko Matico»!

Požrtvovalnost Tržačanov. Za nesrečne žrtve v Istri je nabrala do sedaj «Edinost» 64.864.60 lir, 7.20 dinarjev in 1 dolar. Rečemo še enkrat: Posnemajte požrtvovalnost Primorcev in pripravite za naša obrambna društva, da ne boste osramočeni vi, svobodni, od preganjanj in trpeh. Zato nabirajte prispevke.

Bebel: «Žena in socializem», pisano v hrvaškem jeziku, je nekdo pomotoma vzel iz knjižnice Splošnega ženskega društva, ki prosi, da dotičnik knjigo najhitreje vrne. Rimska cesta 9. Uradne ure torek, četrtek in sobota od 5.—7. ure zvečer.

Vlom v cerkev na Viču. V noči od 23. na 24. t. m. so neznan vlomilci vličili v cerkev Simona in Jude podružnica na Viču in ukradli 3 prte za kelehe, 5 srajc in 5 ogrinjali, več robcev, prtov in drugih predmetov.

Najdeno truplo samomorilke. Pri Sv. Marku pod Ptujem so potegnili iz Drave truplo 20 let starega dekleta, ki je približno pred 14 dnevi skočila z mariborskega državnega mostu v Dravo. Truplo so pokopali na odloženem pokopališču.

Gozdne tatvine. Orožništvo v St. Vidu pri Ptujju je prišlo na sled velikim tatvinam v gozdovju graščaka Lipita. Domačini so namreč kradli iz gozda les kar na debelo.

Prosvefa

Gledališka kriza v Mariboru rešena. Gledališka kriza v Mariboru, ki je ogrozila prihodno sezono, je ugodno rešena. Predstave se bodo vršile v dosedanjem obsegu, vodstvo pa je bilo poverjeno režiserju g. Valu Bratini.

«Plamen» preneha izhajati. V 12. številki «Plamena», ki je izšla ravnokar na 16 straneh z bogato vsebino in mnogimi lepimi slikami, naznanja izdajatelj, da mora vsled materijelnih in tehničnih težkočasno prenehati z nadaljnjim izdajanjem lista. Nekončani povesti «Gospodična Pavla» in «Pasti in zanke» boste izšli v ponatisu kot knjigi. Ravnotako tudi priljubljena Murnikova humoreska «Zeni naše Koprncele». — Škoda je, da mora prestatii list, ki se je tako simpatično uvedel, a kdor pozna ogromne stroške, združene s takim podjetjem, ki vsled naraščanja tiskarskih cen čedalje bolj naraščajo, in kdor ve, kako je za mudnih mnogo naročnikov v plačevanju naročnine, s katero edino se mora vzdržati tak list, bo pojmlil ta pojav.

Marija Vera v Svici. Naša rojkinja, znana gledališka umetnica Marija Vera, članica beograjskega gledališča, je bila pozvana, da gostuje na mestnem gledališču v Curihu. Dne 22. t. m. je nastopila v znani Hebbelovi drami «Gyges und sein Ring» v glavni vlogi kraljice Rhodopis. V isti vlogi nastopi še enkrat; dne 1. julija pa priredi v curškem gledališču baladni večer. Svicaško časopisje je pozdravilo Marijo Vero zelo simpatično, ker je naša umetnica že pred leti nastopila v Curihu. Marija Vera je bila kakor znano članica berlinskega gledališča «Deutsches Theater», ki je zaslovelo pod Reinhardtovim vodstvom po vsem svetu. Iz Svice se vrne naša umetnica na počitnice na svoj dom v bližini Bleda.

Šah

Začetniški kurz. Ljubljanski šahovski klub pozivlja ljubitelje šahovske igre (cenjene dame in gospe), ki bi se radi seznanili s to, v najširših krogih vedno bolj razširjajočo se igro, da se prijavijo k brezplačnemu začetniškemu tečaju, ki se bo pričel takoj, kakor hitro se bo priglasilo zadostno število udeležencev. Prijave se sprejemajo vsak dan od 17.—18. ure v klubovem lokalu, Sv. Jakoba trg, gostilna «Lozar». Poučuje se lahko-umevno, praktično in teoretično z zamenjenim vspehom.

Otvoritev šahovskega lokala v Ljubljani. Dne 21. t. m. se je vršil otvoritveni sestanek novega šahovskega lokala ljubljanskega šahovskega kluba pri precejšnji udeležbi. Pri tej priliki se je vršilo zanimivo predavanje o razvoju šahovske življenja. V častnem številu je bil zastopan šišanski šahovski klub. — Z veseljem konstatiramo dejstvo, da si je z novim lokalom pridobil klub tudi lepo število novih članov. Ker so v klubu zastopani slabšji in močnejši igralci, ima vsak novodošli član priliko si poiskati primerne partnerja.

Litijski šahovski klub namerava prirediti brezplačen tečaj za začetnike, ako se prijavi zadostno število udeležencev. Prijave sprejema klubov tajnik pri občinskih šahovskih sestankih (ponedeljek in petek ob 8. ure zvečer dalje) v hotelu «Chicago».

Šahovski klub v Spodnji Šiški je zaključil pretekli mesec svoj pomladanski turnir. Ker so pa gg. Rihter, Valentič in Vidic dosegli enake rezultate, se priredi za imenovane gospe ožji turnir v svrhu določitve klubovega prvenstva. Gg. člani se opozarjajo, da ostanejo tudi v poletnem času igralni večeri ob sredah in petkih.

Šaljivo vprašanje. Ali naj tudi dame igrajo šah? Odgovor v prihodnji nedeljski številki «Jutra» pod rubriko «Šah».

Tragedija na ljubljanskem polju

V petek ponoči se je odigrala na ljubljanskem polju, na travniku ob vodovodni cesti, rodbinska tragedija, ki je zabavala dve žrtvi, 25letni invalid, v Zlobu, lju pri Novem mestu rojeni Alojzij Tomazin, sedaj vratar v artiljerijskem arzenalu v Ljubljani, je umoril svojo 25letno ženo Antonijo in nato poskušil še samomor, ki pa se je ponesrečil.

Tomazin se je šele meseca novembra lanskega leta poročil s svojo ženo Antonijo, na katero je bil silno ljubosumen. Očitil ji je neprestano, da mu je nezvesta in da ima razmerje z drugimi. Naravnost neznočno pa je postalo življenje obeh zakoncev, ko je Antonija porodila dete, katero pa Tomazin ni hotel priznati za svoje, čeprav mu je žena vedno odločno zatrjevala, da je on oče. Ljubosumje je Tomazina tiralo tako daleč, da je sklenil prijeti ženo zaradi njenega vedenja zelo ostro in ji v slučaju, če bi mu priznala svojo nezvestobo, odpustiti in se z njo poravnati. Ako pa bi žena tajila grehe, katere ji je očitil, se je odločil, da umori njo in sebe. To je tudi izvršil.

Prednočnim je šel Tomazin na glavni kolodvor in čakal tamkaj na dalmatinske krošnjarje, da si kupi pri njih za svoj nameravani zločin primeren nož. Ker pa na kolodvoru ni našel nobenega, je odšel po kolodvorski ulici, kjer je potem pri nekem Dalmatincu kupil tri decimetre dolg, oster kuhinjski nož in se vrnil z njim domov. Povabil je svojo, nič hudega slutečo ženo, naj gre z njim na sprehod.

Zeni se ni niti sanjalo, da gre v smrt. Obiskala sta dve gostilni, kjer sta se še čisto mirno zabavala. Tomazin je bil z ženo celo še nenavadno ljubezljiv. Na povratku proti domu sta se ustavila na travniku ob vodovodni cesti med gostilno «Pri zeleni trati» in predorom pod železniško progo.

Tu je moralo priti med zakoncema zopet do hudega spora. Domneva se, da je Tomazin prosil in rotil svojo ženo, naj mu prizna nezvestobo, da bi se on tako pomiril in pričel z njo novo življenje. Antonija pa ni hotela priznati očitanih ji grehov, nakar ji je mož večkrat zaporedoma zagrozil z nožem in ga zopet umaknil. Končno pa je ves razljučen zasedil nož svoji ženi v leva prsa, da je oblezala na mestu mrtva.

Takoj po umoru žene je hotel izvršiti samomor. Zabodel je z nožem še sebe v prsa, a se ni nevarno ranil. Prišel je klicati na pomoč, nakar so prihitali ljudje iz sosednjih hiš in obvestili policijo in rešilno postajo o dogodku. Umorjenko so takoj pripeljali v mrtvašnico, Tomazina pa v deželno bolnico. Pri njem so našli pismo, v katerem opisuje vzroke, ki so ga dovedli do strašnega zločina.

SMRTNA NESREČA NA LUBLJANSKEM DRŽAVNEM KOLODVORU.

Na državnem kolodvoru v Šiški se je pripetila v soboto dopoldne težka nesreča, ki je zahtevala tudi človeško žrtev. Ob devetih dopoldne so poleg delavnice preizkušali star desinfekcijski aparat. Preizkušnji so prisostvovali železniški zdravnik dr. Tičar, vodja kurilnice inženjer Finz ter vodja monterjev Jakob Lukman, rojen leta 1883, oženjem stanujoč v Rožni dolini.

Vsled prevelike napetosti pare je hotel Lukman priviti neki vijak, da bi izpustil paro. V tem trenutku pa se je že pripetila eksplozija. Para je odtrgala železna vrata na aparatu, ki so zadelala Lukmana na glavo in mu zdrobila lobanjo ter odtrgala desno uho. Monter je obzleal na mestu mrtvev. Dr. Tičarja je značilni pritisk vrzel na kup premoga. Zadel je več lalkih poškodb. Inženjer Finz pa je ostal nepoškodovan.

Vodja kurilnice je Lukmana še pravčasno opozoril, naj opusti manipulacijo z vijakom, da ne nastane eksplozija.

Frank Heller: 22

Blagajna velikega vojvode

Roman.

Poslovenil F. J.-o.

«Kakšno delo?»

«Da mučim vas, dragi moj Paqueno!»

«Toda, visočanstvo!» je skoraj v solzah zastokal Paqueno in stisnil vojvodino roko. «Visočanstvo... zakaj vendar niste prodali Punto Hermoso temu Bekkerju?»

«Paqueno, Paqueno... nikdar!» je odgovoril veliki vojvoda in potapljal svojega starega prijatelja po ramenu. «Njem ne prodam gradu nikdar. Ta naj išče smolo in žveplo drugje!»

Señor Paqueno je težko vzdihnil, toda predno je mogel kaj odgovoriti, zadonel je iz jadenjače glas: «Vse gotovo!»

Veliki vojvoda je pomagal staremu Paquenu, da se je skobacal čez ograjo in vrzel za njim njegovo potno torbo. Potem je vprašal Dominga:

«Takoj pridem, Domingo, ti pa samo misli, da imaš na krovu Cesarja in njegovo srečo!»

Sam sebi se je smejal, dvignil se je preko ograje in skočil s tako silo na krov, da se je pod težino njegovega orjaškega telesa zamajala ladja.

Domingo je s svojima mornarjema hitro odvezal vrvi in jih potegnili na krov, z dolgimi drogi sta odrinila ladjo, ki se je začela počasi pomikati ob obrežju; toda vel je ravno nasprotni veter, zato so šli jako počasi naprej. Ko so se nekaj časa tako motali ob obali, ujela so jadra pravi veter, odrinili so od obrežja in ladja je počasi plula po pristanišču.

V tem hipu se je pojavila na obrežju temna postava... bila je mala in plečata in tekla kot so jo nosile noge. Ko je pritekla do obale se je čul glas:

«Domingo, Domingo... nekaj važnega ti moram izročiti, veslajte proti pomolu.»

Veliki vojvoda je takoj spoznal glas, bil je glas njegovega nadkuharja Joaquina. Začudil se je, kaj hoče ta človek tukaj, hotel je že zakričati, a se je vzdignem trenutku premagal, ko se je zavedel, da bi mogel kdo slišati in spoznati njegov glas. Domingo je stopil bližje, ga pogledal in pričakoval njegovega povelja... vojvoda je prikimal, Domingo je skočil h krmilu in vodil jadenjačo v elegantnem loku proti pomolu, Joaquín je pa tekal, da bi došel na pomol v pravem času. Ko se je brod približal kake tri metre k pomolu, kjer je stal Joaquín, je ta dvignil roko, zamahnil in vrzel... na krov je padel črn

predmet... V tem trenutku je pa zavel močan veter, jadra so se napela in jadenjača je zdrselas skozi pristanišče na odprto morje. V par sekundah so videli Joaquina samo še kot malo točko, ki je kmalu popolnoma izginita v temi.

Vojvoda je takoj poskočil, da pobere zavitek, ki ga je zagnal Joaquín na krov, hitro ga je našel, bila je Joaquina kapa, v naglici obvičita in povezana z motvozom; hitro je odvil motvoz in našel v kapi kamen, okoli kamna pa navit moder papir.

Pogledal je ta papir, prebral na luči, ki je brlela pri kajuti naslov in rekel:

«Paqueno, brzojavka, za vas!»

«Brzojavka?... Visočanstvo...?» Stari finančni minister je šel previdno po krovi, ki se je zibal precej močno in skušal odpreti brzojavko. Toda jadenjača se je zibala vedno bolj in bolj, tudi pretrenno je bilo, da bi mogel brati... veliki vojvoda ga je prijel za roko, odprl je vrata, ki so vodila do stopnic v kajuto in mu pomagal, da se je počasi skobacal doli po stopnicah v kajuto. Potem se je spustil tudi sam v kajuto.

Ko je stopil v ozki in zakajeni prostor, ki ga je osvetljevala razstrop mala svetilka, zapazil je svojega finančnega ministra, ki je stal sredi kajute z odprtimi ustmi in skoro osteklenelimi očmi. Ko se is-

kale vojvodo... njegov pogled je bil srep in brezobrazen kot mrtveca, njegove ustnice so drhtele... toda besede ni bilo preko njih... Vse poteze na njegovem obrazu so se tresle. V rokah je držal odprto brzojavko, a roka se mu je tako tresla da je modri papir šumel....

Prestrašen je skočil veliki vojvoda k Paquenu... v tem hipu so se zopet zamajale ustnice starega finančnega ministra, podal je s tresočo roko vojvodi usodepolno brzojavko in jecljal:

«Na... na... naaš... agent P... p... Pe... Pee... Perez iz Barcelone... Njegova korespondenčna šifra je naznačena zgoraj... levo... berite... vi... viii... visočanstvo...»

Nervozno je zagrabil vojvoda modri blanket in bral sledečo vsebino. Barcelona, 28. februarja 16. ura 10. Finančnemu ministru Paqueno Mahon, Minorka.

Z p. 99. Danes med deseto in polenajsto uro dopoldne je kupljenih s coupon na neznan račun na borzi v Parizu, Madridu in Rimu 80% celokupnega državnega dolga velike vojvodine Minorka. Kurz 42%. V prizadetih finančnih krogih vlada veliko razburjenje; debil sem brzojavke od Altensteina, Apelmanna in Hnelvasa, vsi so razburjeni, zahtevajo pojasnila. Jutri poročam

brzojavno obširnejše. Prosim obvestila, ali je to vaše delo, ako ne prosim pojasnila. Pričakujem navodil, kako stališče naj zavzamem napram Perez, agent.

Veliki vojvoda je prebral brzojavko dvakrat, potem pa še enkrat, nato je povesil roko in močje opazoval señoija Paquena...

«Paqueno... kup z našimi državnimi papirji... Paqueno, ali čujete, kup z našimi državnimi papirji... 80 odstotkov kupljenih na neznan način... Altenstein in kompanija telegrafično kolnejo... Prebljubi sveti Vrban...»

Jadenjača se je zamajala tako močno, da je vrglo velikega vojvoda ob steno, komaj se je vjel, da ni podri starega Paquena, ki se je sedel na klop in gledal svojega gospodarja s pogledom, ki je jasno dokazoval, da Paqueno nima niti pojma o vsi stvari... Don Ramon je opazoval nekaj časa svojega finančnega ministra, z obema rokama se je držal za mizo in klop, a njegove ustnice so šepetale:

«Pomagaj mi sveti Vrban iz Majorke! Borzjanski kup s papirji velike vojvodine Minorka — sedaj razumem... revolucija je pred našimi vrati...»

KONEC PRVEGA DELA.

VSII NA DELO, DA REŠIMO BRATEA.

Več kolporterjev sprejme

upravništvo „Jutra“, Sodna ul. 6.

Soteska Vintgar popravljena. Izleti Žirovnica-Dobrava v romantični Vintgar in na Bled zopet mogoči. 1084

Restavracija Vintgar

se otvori v nedeljo, 26. julija. (Kava, čaj, mrzla jedila, vino, pivo).

Jadranska montanska družba

Brzjavni: „Montana“ d. z o. z. Telefon št. 9.
Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)
Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. 469 26-10
Prodaja in kupuje na debelo: **Import.** in kemijsko stroko. **Eksport.**

DELNIŠKA TISKARNA

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 16.

Izdeluje vsakovrstne tiskovine za urade, trgovce in obrtnike, društva, zasebnike. Knjige, brošure, časopise. Točna izvedba, zmerne cene. Zaloga uradnih tiskovin za okrajna glavarstva

Umetniške tiskovine, barvotiske oseh vrst izvoršuje tiskarna, ki je opremljena z osmi najmodernejšimi stroji, pripravami in tehničnim materijalom, najhitreje in dovršeno strokovnjaško

LASTNA KNJIGOVEZNIKA

izvoršuje knjigoveška dela od najprostejših do najfinejših vrst

Iz Havre v Ameriko

samo **6** dni

Edno najkrajše črte preko Havre, Cherbourga in Antwerpna v Newyork. Vozne listke in zadevna pojasnila izdaje edino konc. potovalna pisarna

Ivan Kraker v Ljubljani

Kolodvorska ulica št. 41 blizu glavnega kolodvora. 921 4-4

Pozor!

Raznovrstne stole, politirane, vrtno zaklopne stole, vrtno mize, hrastove in bukove deščice ima vedno v zalogi

Ciril Primožič, mizarstvo in parkete

LJUBLJANA, Trnovski pristan 4. 1034 5-1

Največja zaloga klavirjev in pianin v Ljubljani

551 **tvrdka J. DOLENC** 26
Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5
se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

!! Kupujte nove knjige !!

Tiskovne zadruge:

D. Fajgel, Tik za fronto. Zbirka črtic, ki popisujejo dogodke v Gorici po izbruhu vojne med Italijo in Avstrijo 1915. Broš. 36 K, po pošti 2-80 K več.

A. Novačan, Veleja. Drama. Broš. 28 K, vez. 36 K, po pošti K 2- več.

Shakespeare-Zupančič, Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, po pošti K 2-80 več.

Ika Waschtetova, Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, po pošti K 2- več.

Fr. Veber, Uvod v filozofijo. Pota in cilji, 3. - 4. zvezek. Cena 72 K, po pošti 3-40 K več.

Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6.

Mali oglasi.

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica **IVAN BRICELJ**, Dunajska cesta 18, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne. 5. 52-38

Sviloarske ure, zlatnine in srebrnine tudi strokovni urar **F. Korosec**, Sv. Florijana ulica 31. Vsako popravilo se izvrši vestno s garancijo. Staro zlato in srebro se vzame v zameno. 227 52-40

Prima splitski Portland-cement se dobi pri tvrdki **Mihael Omahen**, Višnjagora, v vsaki množini po najniži konkurenčni ceni. Takojšnja dobava, sveže blago, dobavno na razne postaje franco. 1013 5-3

Ure, zlatnino in srebrnino 161 kupite najceneje pri tvrdki 52-41 **Ivan Pakliž**, Ljubljana, Stari trg 20.

Iščem učenca v trgovino s mešanim blagom. **Jakob Škerl**, Zagradec-Fužine, železniška postaja Stična. 1011 3-8

Priporočamo knjige za mladino:

Ika Waschtetova, Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. 40 K, po pošti 2 K več.

Habberton-Sorli, Bob in Fedl. Povest s slikami. Broš. 24 K, vez. 30 K, po pošti K 2-40 več.

Čika Jova-Zmaj-Gradnik, Kalamandarija. Otroške pesmi. Vez. 16 K, po pošti 1 K več. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Delnice „Union“ - pivovarne

večje število se proda po ugodni ceni (pod notranjo vrednostjo). Samo pisemne ponudbe pod „Union št. 1022“ na upravo „Jutra“. 1022 5-3

Velika zaloga: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika in vsakovrstni deli. **F. Batjel**, Ljubljana, Stari trg 26. Sprejme se v popolno popravilo, za emajliranje z ognjem in ponikljanje: dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji in deli. **Mehanična delavnica**, Karlovska cesta 4. 946 10-8

G. F. Jurásek oglaševalec glasovirjev v Ljubljani Wolfova ulica 12.

izvršitev opremljen ter popravila glasovirjev in harmonik sp. delno strokovno, točno in ceno. 485 52-22

sladno kavo TRIGLAV kavnine konserve s sladkorjem kavnine konserve brez sladkorja marmelado 660 13-12

nudi po najnižji dnevni ceni in v vsaki množini **Delniška družba „Triglav“** tovarna branil v Šmarci pri Kamniku. Kupuje tudi tozadevne sirovine.

2500 tucatov sukanca

znamke „Vigogna“ št. 24, 30, 36, belt, in št. 30, 36, 50, črni, se proda najvišjemu ponudniku. Proda se tudi v čveh ali treh množinah. Ponudbe pod „Sukanec“ na upravo „Jutra“. 1020 2-2

Kupim dobro ohranjen pianino
Ponudbe pod „A. B.“ na upravništvo „Jutra“. 1031 3-1

Zahtevajte v kavnarnah, gostilnah, brivnicah in javnih lokalih „JUTRO“

STAMPILJE iz kavčuka **CIRIL SITAR** LJUBLJANA Sv. Petra cesta 15 218 13

Priporočamo domače tvrdke: **Mali trgovski in obrtni oglasnik.** Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Skladišča: **Balkan**, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]

Spedicija: **Balkan**, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]

Trgovine: **L. Mikuš**, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15.

Oreanda Fran, konfekcija, manufaktura na debelo, najnižje cene, Emonška cesta 8. 10

Puškarji: **Kaiser F. K.**, Selenburgova ul. 6.

Urarska pravilna delavnica **Ivan Soliškar**, Pot v Rožno dolino 10. Vsako popravilo izvršujem točno in solidno.

Pisalni stroji: [d. p.] **Bar Franc**, Cank. nabr. 5. Tel. 423.

Razmnoževalni aparati: [d. p.] **Bar Franc**, Cank. nabr. 5. Tel. 423.

Mehanična delavnica: [d. p.] **Bar Franc**, Cank. nabr. 5. Tel. 423.

Sklicujte se pri svojih naročilih na oglase v „Jutru“!

Priporočljivo! **SIMON JENKO, Zbrani spisi.** Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42-,-, po pošti K 4-20 več.

Anatole France, Pingvinski otok. Roman. Broš. K 42-,-, vez. K 52-,-, po pošti K 3-40 več.

Čika Jova-Gradnik, Kalamandarija. Pesmi za otroke. Vez. K 16-,-, po pošti K 1-40 več. 209 20

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

I. SANDRIN LJUBLJANA 244 26-14

Velika zaloga **usnja** kož, podplatov, gonilnih vsakovrstnega jermenov in boksa na debelo

Mestni trg 6.

Elektromotorna družba z o. j.

Graz, Sackstrasse št. 22, I. nadstr.

Telefon št. 42-71, naslov za brzjavke: „Elektrosmutny Graz“.

Od skladišča Graz po ugodnih cenah dobavno:

30 PS. motor za vrtilni tok 220/300 volt	1430 okretov
17-5 PS. motor	1440
1/2-10 PS. motorjev za vrtilni tok	
40 KW. dinamo za istosmerni tok	110 volt 1000
50 PS. motor	220 880

Motorji za istosmerni tok, dinami vsake jakosti in napetosti, napušcalna regulatorna pretikalniška gradba. 1032

Avtomatični izločilci vrtilnega toka preprečujejo, da motor ne pregori. Uporabni za vse motorje vsake jakosti in napetosti. — Pojasnila daje in na vprašanja odgovarja do 29. t. m. gospod **Alfonz Toplak** v Celju-Liscach 11.

Išče se spreten zastopnik za Celje.

Naročajte in širite sledeče leposlovne knjige:

D. Fajgel: Tik za fronto. Broš. 36 K, vez. 45 K, poštnina K 2-80.

A. Novačan: Veleja. Broš. 28 K, vez. 36 K, poštnina 2 K.

Anatole France-Dobeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K, po pošti pripor. 2 K 40 v več.

Dostojevskij-Lovstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 42 K, vez. 54 K, po pošti broš. K 8-,- več, vez. K 30-,- več.

Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 15 K, vez. 21 K, po pošti broš. K 2-,- več, vez. K 2-50 več.

Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2-,- več, vez. K 2-50 več.

Shakespeare-Zupančič: Sen krasne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po pošti broš. K 2-,- več, vez. K 2-50 več.

Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, poštnina 2 K.

Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti broš. K 2-,- več, vez. K 2-50 več.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. K 26-,-, po pošti broš. 3-40 več, vez. K 4-,- več.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 5 K več, II. zvez. broš. 22 K, po pošti 4 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu: Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6. 00 58

Pivovarna „UNION“ Ljubljana-Spodnja Šiška

priljubljen svoje izborni pivo v sodnih in steklenicah. Dobe se tudi tropine in sladne cime, ki so kot živinska piča zelo priporočljive. 43 52

Telefon št. 311. Brzjavni naslov: Pivovarna, Ljubljana.